

A hírlapterjesztés öt változata

Egyelőre nincs jó megoldás

Október 1-jével — ha a közlekedési és hírközlési miniszter elfogadja a Posta javaslatát — megalakul a százszázalékos postai tulajdonban lévő Nemzeti Hírlapterjesztő Vállalat Részvénytársaság. Szakemberekkel beszélgetve megtudtam, hogy a Posta csak egyetlen átalakítási variációt terjesztett a miniszter elé, pedig a sajtóterjesztés átalakításának több változata lehetséges. Vegyük sorra ezeket!

Az első változat az lenne, hogy marad minden a régiben. Ebben az esetben tovább folytatódna a kiadók és a Posta közötti állandó vita a lapterjesztés díjáról. A Posta kevesellné, a kiadó sokallná. Ugyanakkor a mindenkor hatalmon lévő kormány közvetlenül beleszólhatna a hírlapterjesztés ügyeibe. A kormánypárti politikusok többsége egyelőre önmérsékletet tanúsít. *Miután a Posta képtelen a több mint hétszáz lapnak azonos esélyeket adni, előfordulhat, hogy egyes lapokat titokban menedzselnének, más újságokat pedig eldugnának.* Ez a rendszer jelenleg nem működik ugyan, mert a hírlapárusok bolondok lennének a saját érdekeik ellen cselekedni, de bármikor utasítást kaphatnának, hogy ezt vagy azt a lapot „nyomni” kell. Az eredeti állapot meghagyása esetén nem kellene több mint százmillió forintot költeni a szervezeti átalakításra. Ezt a pénzt a hírlapterjesztés modernizálására lehetne fordítani. A hírlapterjesztési szakemberek azonban egyöntetűen azt állítják, hogy tarthatatlan a jelenlegi struktúra, és mindenféleképpen változtatni kell.

A Postán és a minisztériumban feltételezhetően a Nemzeti Hírlapterjesztő Vállalat megalakulását szorgalmazzák. Ez a második verzió, ez van most a miniszter asztalán.

Ebben az esetben elvileg továbbra is az állam irányítja a hírlapterjesztést, de mégiscsak ez jelentené a kiadók, pártok és a terjesztők közötti egyensúlyt.

Amíg nincsenek igazi garanciák a párt- és kiadósemleges lapterjesztésre, addig ez a legkevésbé rossz verzió, még akkor is, ha a Posta hírlapterjesztési szervezete sok hibával dolgozik. A Nemzeti Hírlapterjesztő Vállalat létrehozása csak látványos privatizáció, viszont arra mindenféleképpen jó, hogy második lépésben új partnerek is beszálljanak a hírlapterjesztésbe. Az viszont nem mindegy, hogy kinek adják majd el a részvényeket, ki diktálja majd a részvénytöbbség birtokában a magyar sajtópiacon. A parlament kulturális bizottságának és a kiadóknak jól meg kell gondolniuk, ki és mennyi részt vásárolhat a tulajdonból.

A harmadik változat szerint az új hírlapterjesztő cég vegyes vállalként működne: fele- vagy nagyobb részben postás tulajdonban. Ebben már részvényesek lehetnének a kiadók is, és ez lehetőséget nyújtana arra, hogy erősebben érvényesítsék gazdasági érdekeiket. De ez a vegyes vállalat nem biztos, hogy fenntarthatná a politikai és gazdasági egyensúlyt a pártok, illetve a kiadók között. Mielőtt idegen tőke kerülne be a vállalkozásba, szükségképpen megszabadulnának a gazdaságtalan terhektől, például a falusi lapterjesztéstől, és ennek következtében az ország vidéki lakosságának jelentős része nehezen vagy egyáltalán nem tudna hozzájutni a lapokhoz. A vegyes vállalat létrehozása esetén is nagyon fontos lenne a részvényvásárlás szabályozása, hiszen ha egy kiadó szerezne meg a sajtópiacon, az beláthatatlan politikai következményekkel járna.

Ezzel tulajdonképpen el is érkeztünk a negyedik változatig, ez pedig a kiadói többségű hírlapterjesztő vállalat lenne. Ha például az Axel Springer, amely az ország 19 megyéjéből 15-ben megszerezte a megyei lapokat, hozzá a terjesztést is birtokolná, könnyen lehet, hogy egy-egy fontos politikai döntés — például a választások —

előtt német befolyás érvényesülne a vidék legtöbb megyéjében. A monopolhelyzetbe került kiadó-terjesztő cég nem terjesztené az országos lapokat, mivel konkurenciát jelentene neki, így a központi kormánypárti és ellenzéki sajtó nem jutna el vidékre. Ráadásul a Posta kizárásával az új kiadó-terjesztői vállalatnak új sajtóterjesztési struktúrát kellene létrehoznia, amely több milliárdba kerülne. Ezt a költséget „természetesen” a vevőkre hárítanák. Így annyira megdrágulnának az újságok, hogy ismét tízezrek mondanák le kedvenc lapjaikat. Az új kiadó-terjesztői struktúra — mivel gazdasági érdekei ezt diktálják — kénytelen lenne figyelmen kívül hagyni a művelődéshez való alkotmányos jogot.

Az ötödik verzió az lenne, hogy ha a Hírlapkiadó Vállalat, amely jelenleg a kormány irányítása alatt működik, egyesülne a Magyar Posta Vállalat hírlapterjesztő szervezetével. Ebben az esetben a kormány kezébe kerülne az egész ország hírlappiacja. Mivel az új postatörvény szerint a terjesztőknek már nem kötelező minden lapot átvenniük, könnyen elképzelhető, hogy a 94-es választások idején ez milyen következményekkel járhatna. Persze mondani lehet, hogy a kormány illet nem tenne, de erre nincs semmi biztosíték.

A fenti változatokat elemezve a legmeghökkenőbb az, hogy mindegyikben másod- vagy sokadrendű az olvasó érdeke. Ebből a szempontból talán még a második verzió, a Nemzeti Hírlapterjesztő Vállalat létrehozása a legkevésbé rossz megoldás. Erre a vállalatra mindaddig szükség lesz, amíg a kiadók, a politikai pártok és a terjesztők között létre nem jön a jogi garanciákkal alátámasztott megegyezés a párt- és kiadósemleges terjesztési struktúra létrehozásáról.

Udvarhelyi András

Színesek, csinosak

Új szolgálati ruhák

A tiszaujvárosi postahivatal (Országjáró riportunk a 3. oldalon)

Nyár van, volt, lesz (Összeállítás a 6. oldalon)

Kitűnő hangulatú divatbemutató keretében mutatták be a postások új egyenruháját a Benczúr utcai Művelődési Központban. Van egy olyan érzésem, ennyi tévést, újságíróst, fotóst rég látott ez a gyönyörű épület, s hogy nem taposták le egymás lábát, ebben valószínűleg a hely szelleme is szerepet játszott. S hogy milyenek az új egyenruhák? Azt valójában a következő hetek, hónapok döntik majd el, s ebbe természetesen beletartozik viselőik, s az utca embereinek véleménye is. Egy biztos; szemre — színben,

fazonban — kifogástalanok. Az aztán már teljesen más kérdés, hogy X. József ötvenéves leveléskészítő mit szól a nyári rövidnadrághoz, s a nyugdíj előtt álló asszony a nadrágszoknyához. Az viszont igencsak problémát jelentő kérdés, amit például a záhonyi hivatalban hallottam, s arról szól; hogy mi van akkor, ha mondjuk a hivatalvezető ül be az ablakhoz? Neki ugyanis nem jár semmiféle ruha, se blúz. S bár a „kinek, mit és mennyit” hosszú és megfontolt tár-

gyalások, egyeztetések eredménye, sokaknak még sokáig tüskét jelentő probléma. De hát ez van, s örüljünk, hogy ami van, az ilyen szépre sikeredett, s nyilván a Magyar Posta arculatát, a róla kialakított képet is alaposan javítja. Akkor pedig nincs min vitatkozni. S talán még arra is van remény, hogy a harapós házörző kutyák is farkcsóválva fogadják kézbesítő kollégáinkat. Hacsak nem színvakok, de erről a posta már végképp nem tehet... — veégh —

„Felkészült partnerek akarunk lenni”

Beszélgetés Horváth Évával, a Budapesti Postaigazgatóság alapszervi titkárok tanácsának titkárával

— **Hogy van, mi újság?** — kezdem a szokványos kérdéssel.

— Újság az van — mutat a Postás Híradó legutóbbi számára —, de éppen morgolódom.

— **Mi a baj?**

— Megjelent benne a cikkem az üzemitanács-választásokról, de rejtélyes módon *kimaradt belőle egy teljes bekezdés*, amely eltorzította mondanivalóm tartalmát. Cikkem elején arról írtam, hogy az út-tagokra szakszerveztünk a PDSZ, a POFÜSZ és a POKÉSZ állított jelölteket, s mindjárt a választási munka kezdetén megállapodást kötöttünk az említett két szakszervezettel. Az ezután következő részt — amely a következőkben szól — kihagyták írásomból: *„Szakszerveztünk végig tartotta magát a megállapodásokban foglaltakhoz, korrekt propaganda-munkát folytattunk. Ugyanez sajnos nem volt mindig elmondható a másik félről. A munka zömét a választási bizottsági tagok, majd a finisben a szavazatszedő bizottsági tagok végezték.”*

Ezután így folytatódik a cikk: „Nagy feladatot vállaltak, nagyon is becsületes, jó munkát végeztek, amiért ezúton is köszönetet mondok nekik.” Ha a kihagyott szövegrész előtti mondatok után ezt a mondatot olvassuk, akkor úgy tűnik, hogy én a POFÜSZ-nek és a POKÉSZ-nek mondok köszönetet becsületesen végzett jó munkájukért, amiről persze szó sincs.

— **Itt és most kijavítottuk a Postás Híradó hibáját, ám hogy teljes legyen a „rehabilitáció”, kérem, foglalja össze az út-választások tapasztalatait lapunk olvasói számára.**

— Ez a választás kötelező volt, ránk kényszerítették, de mi komolyan vettük, minden erőnket bedobtuk, és korrekt eszközökkel dolgoztunk saját jelöltjeink sikeréért. A Budapesti Postaigazgatóságon zajlott választásokat nagy várakozás előzte meg, mert nálunk, a mi szakszervezetünkön (PDSZ) kívül még három bejegyzett szakszervezet működik. Élénk volt az érdeklődés a választások iránt azért is, mert Budapesten más a dolgozói összetétel, mint vi-

déken (nagy a fluktuáció), más mentalitás érvényesül, mások a környezeti hatások, ezért is nehezebb a szakszervezeti munka.

Dupla lett hát az örömünk amiatt, hogy nagy volt a dolgozói részvétel, és a PDSZ jelöltjei elsősorú győzelmet arattak. A megválasztott üzemi tanácsba ugyanis *csak a mi tagjaink* jutottak be. Egyetlen más szakszervezet jelöltjei sem kapták meg a szükséges szavazatokat. Ez nagy boldogság számomra, mert ez a dolgozók bizalmát jelenti, jóvátétel a sok munkáért, *erőt, ösztönzést nyújt* a további munkaharchoz.

— **Mi történt a választás óta?**

— Megtartotta alakuló ülését az út., megválasztotta elnökét Magyar Csabáné személyében. Elkészült az ügyrend is. Már az indulásnál be kellett kapcsolódnunk a Magyar Posta részvénytársaság alakulásába. Ez volt az első vizsga. Mindez azonban még csak a kezdet, az ismerkedés az új intézménnyel. Mint mindent, ezt is tanulni és gyakorolni kell. A félelmem az, hogy megjelent egy olyasféle szellem, amely az üzemi tanácsot a szakszervezet ellenszervezetének tekintí. És ez nem jó. Káros szemlélet, hiszen a szakszervezet és az út. *csak közösen összefogva* számíthat eredményre.

— **Említette, hogy az üzemitanács-választás sikere örömforrást jelentett. Az eredményesség érzése most ellensúlyozhatja a szélmalomharcot, a korábbi eredménytelenséget.**

— Ránk is fért ez a lelki pezsdülés, mert egyre kevesebb a sikerélmény a *nehezebb körülmények* miatt. Zsúfolódak a hivatalok, óriási az elvégzendő munka mennyisége, nagy az idegi megterhelés, jelentős az anyagi felelősség. És ezzel nincsenek arányban a fizetések. Van ugyan bérfejlesztés, a posta is él a lehetőséggel, de még mindig alulfizetettek a dolgozóink. Ezért türelmetlenek az emberek, befelé fordulnak, érdektelenek a szakszervezet iránt, kevésbé értékelik azt, amit értük teszünk. Olyan dolgokért a szakszervezetet teszik felelőssé, ami nem a fel-

adatköre. Egy-egy szakmai munka megszervezése például. Megemlíteném, hogy a postatörvényt is olyan *gyorsan* léptették életbe, hogy hiányoznak hozzá a feltételek és ez is új konfliktusok forrása.

Sok mindenben nem tudunk segíteni, vagy csak igen lassan lehet előre jutni. Fájdó pont most például az *üdülés*. Itt vannak az üdülőjegyek, de nem nagyon veszik igénybe, mert drágák, nem képesek megfizetni. Előnytelenül változott meg az üdülési rendszer. Ezt újra kell(ene) gondolni, mert abba nem szabad belenyugodni, hogy az emberek megfosszák magukat a pihenés, a regenerálódás lehetőségétől. Legalább két hét felüdülésre mindenkinek szüksége van.

De sorolhatnám a változtatásra szoruló kérdéseket, ehelyett azt mondanám, hogy át kell gondolnunk a szakszervezet egész tevékenységét.

— **Ez fontos megjegyzés. Mit ért ezen, kicsit konkrétabban?**

— Előtérbe kerül az *egyéni érdekvédelem*, az egyes ember sorsa, gondjai, a család problémái. Felértékelődik a *munkahely védelme*, megőrzése, az, hogy a dolgozó ne váljék munkanélkülivé. Ott lebeg körülöttünk a bizonytalanság. Erős, *felkészült partnerekké* kell válnunk a munkahely alkotmányát jelentő kollektív szerződések elkészítéséhez, hiszen ez most a szakszervezet legfontosabb eszköze. Felkészült munkatársakra, *szakértőkre* van szükségünk nekünk is és a PDSZ-nek, a szövetségnek egyaránt.

— **Ha már a szövetséget is említi, mit gondol róla, mit ajánlana?**

— Rövid időn belül *rendezni* kellene a meglehetősen kusza állapotokat, mert a jelenlegi helyzet nem segíti a munkánkat. El kell dönteni, ki kell mondani: szükség van vagy nincs szükség a szövetségre. Ha kell, akkor milyen kell, hogyan működjék, ha nem kell, akkor miért nem kell. Ne tartósítsuk a működőképességet veszélyeztető jelenlegi állapotot.

Kárpáti Sándor

Hetek óta őrzök fiókomban egy kitűnő fotót, mely *Schamschula György* miniszter úrról készült. Kaptam egyet pedig a minisztérium sajtóirodájától szíves felhasználás végett egy közlemény, esetleg egy majdnem interjú illusztrációjaként. A fotó hetek óta közlésre vár, a beszélgetésre való tiszteletbeli kéréssem pedig — alig merem leírni — közel négy hónapos. Jó, tudom, a miniszter úr — hasonlóan több kollégájához — kegyetlenül leterhelt, de négy hónap, azért mégiscsak négy hónap s a kérés sem az én egyéni kielégületlen „most uram, de rögtön” vágyálmom. Meggyőződése, hogy a több

Elmaradt interjú

10 ezres postás, távközlési, műsorszóró dolgozót is érdekelné egy, a miniszter úrral folytatott beszélgetés, függetlenül attól, tagjai-e szakszervezetünknek vagy sem. A dologban számomra csak az a szomorú, hogy az elmúlt pár évben több hasonlóan elfoglalt politikus, miniszter szakított időt egy 40-50 perces beszélgetésre, csak az én — s természetesen a mi — miniszterünk képtelen fogadni, s kérdéseinkre válaszolni?

S mielőtt bárki arra gondolna, hogy én ebben tendenciát vélek felfedezni, téved. S abban is reménykedek, hogy miniszter úr sem azért teszi félre kérésünket... Magyarul fogalmazva: tendenciózan, azaz szándékosan.

Miért hinném? Valóban miért hinném?

S a dolog innentől kezdve roppant egyszerű, főleg akkor, ha szeptemberi számunk első oldalán az eddigi fiókomban őrzött fotó jelennek meg, illusztrálva a miniszter úrral folytatott beszélgetésünket. Bízom benne, hogy így történik. Ha nem, hát... Hát, nem is tudom...

VEÉGH ÁDÁM

MATÁSZ nélkül a szövetség

A Magyar Távközlési Szakszervezet országos titkára 1993. április 30-ai dátummal levelet juttatott el a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezetét alkotó tagszervezetek vezetőinek és a szövetség megbízott elnökének.

A levelet a megszólításon és az aláíráson kívül teljes terjedelemben közöljük.

„A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének 1993. április 28-ai szövetségi tanácsülésén a szervezeti kérdések keretében tett szóbeli bejelentésemet írásban is megerősítem az alábbiak szerint.

A MATÁSZ 1992. február 15-ei egyesülési kongresszusát követően 1992. február 20-án a MATÁSZ írásban elküldte a tagszakszervezetek részére a kongresszus által a PHDSZSZ-ről kialakított határozatát. A kongresszusi határozat értelmében a MATÁSZ és a PHDSZSZ-hez való tartozást szükségesnek tartja, azt az alábbi szempontok alapján a tagszakszervezetekkel történt egyeztetés mentén tudja elképzelni.

1. PHDSZSZ önálló jogi személy legyen, amely a közös vagyon kezelését, működtetését biztosítja.
2. A nemzetközi tevékenység összefogása.
3. A szövetség apparátus nélkül legyen, a fenntartása lehető legkisebb költséggel járjon.
4. A tagszakszervezetek képviselői felváltva, külön anyagi ellenszolgáltatás nélkül lássák el az elnöki koordináló feladatokat.

A fenti kongresszusi határozatot a PHDSZSZ Szövetségi Tanácsa 1993. szeptember 30-án megtárgyalta és a 3. és a 4. pontban foglaltakat nem fogadta el.

Ezt követően a MATÁSZ a testületi ülésen felkérte a szövetség tagszakszervezeit, hogy vizsgálják felül álláspontjukat és 1992. november 15-éig a hozott döntésükről adjanak tájékoztatást. Ez nem történt meg.

Az 1992. november 17-ei MATÁSZ IB ülést tájékoztattam arról, hogy a Magyar Műsorszóró Dolgozók Szakszervezet és a Kisebbségi Frakció a korábban kialakított álláspontján nem kívánt változtatni. A Postai Dolgozók Szakszervezete 1992. december 9-én írásban közölte, hogy a PDSZ Intézőbizottsága a MATÁSZ egyesülési kongresszusa 1—3. pontját egyhangú szavazattal, és a 4. pontot többségi szavazatú döntéssel támogatta, két terület külön véleménye mellett.

A szövetségi tagság létrejöttéhez két feltétel együttes megléte — a csatlakozási szándék és annak elfogadása — szükséges. Tekintettel arra, hogy a PHDSZSZ kongresszusának hivatkozott álláspontja csak részben nyert elfogadást, továbbá a takszakszervezetek részéről a vitatott kérdésekben a MATÁSZ részére elfogadható

alternatívák a későbbiek során sem merültek fel, a MATÁSZ ezt úgy tekinti, mint csatlakozási szándékának el nem fogadását.

Következésképpen a MATÁSZ 1993. áprilisi 28-ai dátummal nem tekinti magász a PHDSZSZ tagjának.

* * *

A szövetség alapszabálya szerint a szövetségi tagság kilépéssel megszűnik. Erre vonatkozóan az alapszabály a következőképpen fogalmaz:

„A szándék bejelentése és a kilépés hatályba lépése közötti 3 hónap alatt az érintett tagszakszervezetek jogai és kötelezettségei még fennállnak”.

Tekintettel a 3 hónap elteltére, a MATÁSZ-nak a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségéhez való tartozása — amennyiben a MATÁSZ-nál a szövetségből való kilépés testületi döntése szabályosan megtörtént — július végével megszűnt.

Lázár András,
a szövetség megbízott elnöke

Durkó Gábor grafikája

A BUVI Budaörsi oktatási szállója

Az épület környékén a római korban több villatelepülés jött létre. A mai oktatási bázis közvetlen környékén több épületmaradvány került elő. 1817-ben a közeli Mithras személyhez kapcsolódó két feliratos kövleket ástak ki. A III. századból származik egy 7734 db ezüst érméből álló lelet. A római sokistenhitnek megfelelően más istenek tiszteletének nyomai is előkerültek. Így *Silvanusé*, a bennszülött lakosság védőszentjéé, aki az erdők istene is volt.

A rómaiak kivonulása után rövid ideig germán, majd longobárd törzsek vették birtokukba a környéket. Az avar korban s utána is a település — melynek akkor is, és ma is az épület, illetve közvetlen környéke a magja — kihalt. A szőlőtermelő Pilis megyei falu kora középkori történetéről keveset tudunk. Annyi látszik bizonyosnak, hogy itt a Nána-Beszter nemzetség élt. A nemzetség nem foglaló, hanem várjobbágyi eredetű, mely Berkít, Sósikut, Sasadot és Örsöt szállta meg.

IV. Béla királyunk egyik oklevele — első írásos emlékként — arról tanúskodik, hogy még ifjú király korában — az épület környékén található — Szent Márton és a sasadi *Szent Andrá*s kápolnát a Hélaquí ciszteritáknak adományozza. Tehát ebből kitűnik, hogy Örs nem-

csak hogy templomos hely volt, hanem az is, hogy egyháza királyi kápolna. A királyi parancsról az egyetem alapító *Róbert* veszprémi püspök, majd esztergomi érsek oklevele tanúskodik 1236-ból. Az oklevél 1504-ben készült másolata napjainkig fennmaradt.

A környékről írásos emlék kevés van. Leginkább a *„Sasadi tizedperként”* emlegetett úgben találni iratokat. A per egyébként a középkori Magyarország leghosszabb peres ügye volt.

A helység a török dúlások után kipusztult. 1546-ban lakatlan, 1559-ben 32 lakót, 1562-ben pedig 22 lakót írnak össze a dézsmalistán.

1766-ban az épület helyén egy Rudera (romok) felirátú épületalapot mutat a korabeli térkép. Tőle északnyugatra pedig egy Rudera Castella (kastélyrom) felirátú épületmaradványt. Az épületmaradványok majdnem biztos, hogy a XVI. század elején sűrűn emlegetett Horhi nemesi udvarházzal azonosíthatók. Valószínű egyébként, hogy a két rom eredetileg római őrtorony volt.

Mária Terézia alatt az épület főfalai megkapták végleges formájukat, valamint az épület — közel végleges — oktatási funkcióját. Tanítórendi apácák használták az épületet. A XX. század első felében az építmény növérszállás volt. Az ost-

rom előtt mozgósítási kórházat rendeztek be a kétszintes pincerendszerben. A kórház használatára azonban soha nem került sor, annak maradványait a BUVI Fenntartási Üzem dolgozói bontották el. A pincerendszer a háború alatt Budaörs lakosai óvóhelynek használták. E tény bizonyítja a pince bolt-hajtásain a fáklyanyomok.

A háborútól 1989-ig az épület általános iskola volt. A most itt szolgálatot teljesítő postások nagy része alsóbb iskoláit e falak között végezte. Az erősen leromlott épületet a BUVI 1989 októberében vásárolta meg 32 millió forintért, 1991-ben egy 360 m²-es városi postahivatal, és egy minden igényt kielégítő modern számítástechnikai kabinettel is felszerelt oktatási bázis kezdte meg működését 730 össz.-m²-en. 1992-ben 720 m²-en kialakította a BUVI Fenntartási Üzem a Budaörsi Építészeti Szervezetét. 1993. június 25-én pedig a Posta HÍRÉP Kft. és az említett üzem közös munkájaként kialakított az oktatási bázist szolgáló tiz szobás oktatási hotel, társalgókkal, étteremmel, konyhával, minden igényt kielégítő színvonalon. Tehát az épület immár harmadik évszázada többnyire az oktatás szolgálatában áll.

Vajon mi lesz a sorsa a következő háromszáz évben?

P. L.

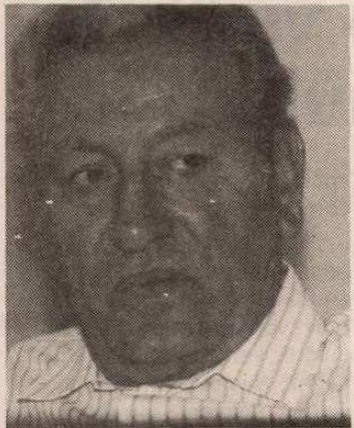
Országjárás

Országjárás

Tiszaújváros „panelváros”, de úgy tűnik, nem panelgondolkodású emberek élnek benne. A tizenkét évvel ezelőtt épült posta annak idején nagy vitát váltott ki a maga 89 millió forintos költségével. A tervezők nagyobb forgalomra számítottak: azt hitték, hogy egy hatvanézer városot kell majd kiszolgálnia. Nos, a város fejlődése a nyolcvanas évek elején megtorpant, mára pedig visszaesett. Haldoklik a vegyipar, a nehézipar, s aki teheti, elvándorol. A hatvanézer város helyett huszonegyezer lelket számláló, jövőtlen település fogadja a látogatót. A rendszerváltás előtt Leninvárosként ismert település ugyanúgy mesterségesen létrehozott, úgynevezett szocialista város volt, mint Dunaújváros vagy Oroszlány, és a története is hasonló ezekéhez. Itt mindenki jöttment, mondják az idevalósiak.

A várost eltartó három üzem, a Tiszai Vegyi Kombinát, a Tiszai Erőmű és a Tiszai Kőolajfinomító még működget, ki tudja, meddig? Bizonytalan a légkör, és bár a munkanélküliség még nem érte el a borsodi szintet, valószínűleg hamarosan utoléri. Még nem tülekednek a postás állásokért, hiszen 12–13 000 forint bruttó fizetésért veszik fel a kezdőket. Úgy látszik, egyelőre jobban megéri a munkanélküli-segélyből élni.

Mindez kihat a posta forgalmára is, magyarázza Havrilo János hivatalvezető. Stagnál a levélforgalom és a csomagforgalom is. Ez utóbbival több a gond: sok csomagot kell visszaküldeni például azért, mert a kereskedők késve küldik az árut. Viszont jelentősen növekedett a pénzforgalom, hiszen a lakosság és a bankok közti ügyletek kilencven százalékát a posta intézi. Az utóbbi időben többnyire gépesítették a pénzfelvételt, és további változások várhatók a pénzkezelőrendszerben, bár sokat támadják a postát, hogy sokáig tartja magánál az ügyfelek pénzét. A hivatalhoz tartozó huszonnyolc kis posta alkalmazottaival együtt összesen 156 postás dolgozik Tiszaújvárosban és körzetében.

Havrilo János

Amikor arról kérdezem a hivatalvezetőt, mi a legnagyobb gondja, akkor arról beszél, hogy nagyon nehéz megtartani a postai szolgáltatások színvonalát. Óriási gond, hogy a családi pótlékok és a nyugdíjak kifizetésére túl rövid az idő, ezért gyakran feszült a hangulat, mert az ügyfelek türelmetlenek, s nem akarják megérteni, hogy egy postásnak egy nap alatt négy-ötsszázezer forintot is ki kell vinnie. Azt sem tudják megérteni, hogy a kifizetési terv irreális, ezért ne a postát, a postást szidják.

Az utóbbi időben különösen megnövekedett a kifizetendő utalványok darabszáma: a

nyugdíj és a családi pótlék mellett a munkanélküli-segélyt is postán küldik. A posta vezetősége már foglalkozik a kifizetési rend megváltoztatásával, de ez nem vigasztalja az ügyfeleket.

Havrilo János a szakszervezettel kapcsolatban elmondta, hogy neki mint főnöknek is érdeke, hogy erős érdekvédelmi szervezet legyen. maga is tagja a tsz-bnek.

A hivatalvezető végül azzal búcsúzik, hogy feltétlenül írjam meg: nagyon fontos lenne a posta szervezeti felépítésének felülvizsgálata. Szerinte vagy a postaigazgatóságok, vagy a körzeti hivatalok feleslegesek. Az egyik kiiktatásával sok improduktív munkatárustól lehetne megszabadulni. De nemcsak a szervezeti rendszert kellene megváltoztatni, hanem a bérrendszert is: azért olyan bértarifarendszert kellene kialakítani, amely jobb teljesítményre ösztönözné a postásokat. Meg kellene változtatni a postások oktatási rendszerét is. Jelenleg túl sok a képzetlen postás. Bármennyire fontos is a nyelvoktatás, szerinte most nem ez lenne a legfontosabb: először a szakmai alapismereteket kellene jól megtanítani.

*

Polgár fél éve város, kilencezer lakossal. Kb. kétezen járnak át Tiszaújvárosba dolgozni, s amíg a három cég és a tsz működik, nyugodtan alhatnak. Azt mondják a szakmabeliek, hogy erről a településről sok jó postás került a Debreceni Postaigazgatósághoz, például Makó Albert igazgatóhelyettes, Dinda Gyula csoportvezető, Boros István oktatásiközpont-vezető. Soltész Gáborné Hajdúböszörményben, Kiss Lajosné Monostorpályiban, Szántai Balogh Éva Abádszalókon hivatalvezető. Bundik Zsigmond Budapesten a Benczúr Művelődési Központ igazgatója, Légrádi István pedig a Hírkör osztályvezetője. A polgári postának ez a névsor rangot ad, de a hivatal minősítése is mindig jó volt.

Több mint százéves épületben fogad a hivatalvezető, Forgó Sándorné. Hogy milyen régi az épület, az nem látszik, hiszen az utóbbi húsz évben legalább hétszer átalakították, rendbe hozták. Amikor belépek, a vezetőnő éppen gyógyszert vesz be: nemrég volt beteg. Meg is kérdezem tőle, lehet-e beteg egy postás.

— Igen, lehet — válaszolja —, de az anyagi csődöt jelent. Ez a gyógyszer, amiből most vettem be, ezerhatszázötven forintba került. Még a Vitaminbibliát is megvettem. Nagy a hajtás itt. Néha ránézék a poszteren az erdei tájra, a kis tóra, és azt gondolom, de jó lenne nyugalomban élni...

Nekem is teljes csődöt jelent, ha betegállományba megyek — magyarázza Schmidt István területi szakszervezeti titkár. — A két gyerekem iskolás, minden fillérre szükség van. Ha beteg vagyok, alapvető dolgokon kell spórolni. Sokszor nem is tudom, hogyan jövök ki ebből a kis fizetésből. Sikertől kiharcolni a 19 százalékos béremelést, de még ez is kevés. Vannak itt nyugdíj előtt állók. Valamit tenni kellene az érdeükben. Az a baj, hogy a postások sem aktív korokban, sem nyugdíjasként nincsenek megfizetve.

— Úgy tudom, alig egy éve alakult meg itt az önálló területi szakszervezeti bizottság. Haj-

dú-Biharban ötvenkét ilyen van. Hogyan működik az önöké?

— Így jobb a szakszervezet. Régebben alig ismertük egymást, még a titkárt sem ismertem, pedig tizenhárom éve vagyok szakszervezeti tag. Polgáron és körzetében, Újtikos, Tiszagyulaháza, Görbeháza, Újszentmargita és Tiszacsege postahivatalaiban negyvenhatan vagyunk szakszervezeti tagok.

— Miben tudják segíteni a tagságot?

Schmidt Istvánné

Tudjuk, hogy kevés, de azért néha jól jön a szociális segély. Most a gyerekeseknek fizetünk beiskolázási segélyt. Jó lett volna mindenkinek adni, de olyan kevés a pénzünk, hogy most csak a háromgyerekesek kaphattak. Ezért aztán többen megsértődtek, és kiléptek.

— Milyen a szakszervezet és a hivatalvezető kapcsolata?

— Mindent megbeszélünk, de ha kell, akkor vitatkozunk. Ha rendezvényünk van, általában a szakszervezet főzi a halászlét, a főnök nő meg a szarvaspörköltet. Egy konyhában...

*

Nyíregyházán valami baj van a Matáv háza táján, s nem csodálkozom, hogy Nagy Sándor debreceni területi szakszervezeti titkárt és Lakatos Istvánt, az szb-titkárt megbeszélésen találom, nem kis gondban. Jó okuk van rá: a vezetőség átszervezés címén elbocsátásokra készül.

Lakatos István

Tiltakozunk a létszámleépítés mértéke és a végrehajtás módja ellen — mondja Nagy Sándor. — Az előírások ellenére sem kérték az üzemi tanács és a szakszervezet véleményét. 148 embert akarnak elbocsátani. Ennek csak a fele reális. A feszültség megelőzhető lett volna, ha a 9/93-as vezérigazgatói utasítást időben végrehajjták. Így többeket rendes vagy korengedményes nyugdíjazással lehetett volna elküldeni.

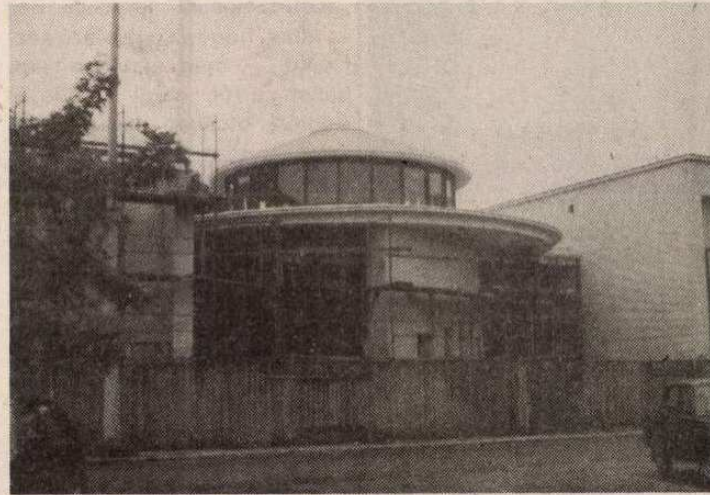
— Hiába nem értünk egyet, mégis végre fogják hajtani az elképzelésüket — háborog La-

katos István. — Mégis tiltakozunk kell. Ez az egyetlen lehetőségünk. Sajnos az új Munkatörvénykönyv fogalmazói megkurtították a szakszervezeti jogokat. Így nagyon nehéz szakszervezeti munkát végezni, beleszólni a döntésekbe. Mindez újabb tekintélycsökkenéssel járhat, tömegesen léphetnek ki a szakszervezetből. Szomorú, hogy olyan demokrácia van, amelyben nem veszik figyelembe a véleményünket. Sajnos a szakmai vezetők még nem ismerték fel az érdekvédelem fontosságát. Szükséges rossznak tekintik a szakszervezetet. A tagok ugyan még mindig reménykednek, de ki tudja, meddig tart a türelmük... Egyelőre a melós teljesen kiszolgáltatott, s jobbára a munkáltatók jóindulatára vagyunk utalva.

*

Nyírbátorban a régi postahivatal főnöki irodájából Vilez József hivatalvezető naponta ellenőrizheti, hogyan épül az új, modern postahivatal. 65 millióba kerül, tervezője, Lengyel István büszke lehet: gyönyörű lesz, a városka egyik legszebb épülete. Jóval nagyobb a jelenlegi, 360 m²-es postánál: 800 m², s négy felvételi hely helyett nyolc lesz benne.

A hivatalvezető márciusban töltötte be a hatvanadik életévét, s augusztus közepén ment

A nyírbátori épülő postahivatal

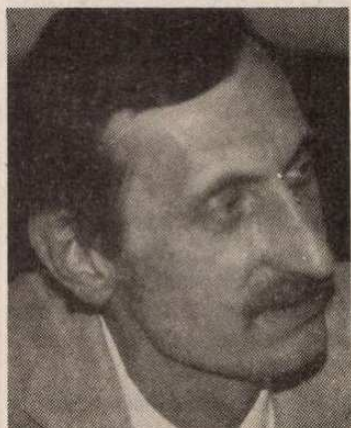
nyugdíjba. Azt hihetnénk, szomorú, hogy nem lehet vezető majd az új hivatalban, de nincs elkeseredve. Azt mondja, közben átmegyünk az épülő épületbe: „Söpörtem eleget, söpörjön már más is!” Van egy kis szőlője, fiának kertje, ott fog dolgozni, és így a három unokával is többet lehet. Vilez József harminchat éve postás. Sokáig dolgozott Encsencs egysejtes postahivatalában.

Mikor ide kerültem, Nyírbátorba, furcsa volt, hiszen itt ötvenen voltunk. Nehéz volt megszokni. Én soha nem durváskodtam, mindig igyekeztem meggyőzni az embereket. Megszerettem ezt a várost, a gyönyörű műemlék templomot, amit még a Báthoryak építtettek. Az utóbbi időben sokat növekedett az idegenforgalom, kinőttük a postát. Rohadt körülmények között dolgozunk, pl. húszan szoronganak reggelente a 6 x 5 méteres kézbesítőteremben. De most már guggolva is kibírjuk. Talán egyetlen hibája van az új hivatalnak: nem lesz vendégszoba, s ez az esetleges helyettesítők elhelyezése miatt jelenthet majd problémát.

*

Fehérgyarmaton Kulár Ferenc és csapata már belakta az új épületet: csak emlék a zsú-

foltság, és viszonylag nyugodt körülmények között dolgozhatnak. Azért csak viszonylag, mert a munka nem lett kevesebb. A havi levélforgalmuk 8-10 000 darab, a csomagforgalom 2000-2500, a pénzforgalom több mint 200 millió, és 5000 előfizetőt látnak el újsággal. A hivatalvezető kedves vendég-látó, de még a halászlé és a cigányzene mellett is a posta átszervezéséről beszél.

Kulár Ferenc

Feltétlenül lépni kellett, ez nyilvánvaló. Nem lehetett tovább tapicskolni ebben az állóvízben. A postának be kell bizonyítania, hogy életképes. Csak azt nem tudom megérteni, miért teher a hírlap, amikor szerintem az nyereséges tevékenység. Ha mégis veszteséges, ak-

A kis épületben negyvenen szorongunk. A szociális körülmények csapnivalóak, nincs egy tűzhely, egy ételmelegítő. Az íróasztalnál, a kézbesítőasztalnál eszünk, ki hol tud. Negyven emberre jut két vécé. Az utóbbi időben sokan kiléptek a szakszervezetből. Nem értettek egyet azzal, hogy a kétgyerekesek nem kapnak tanévkezdési segélyt, és sajnos az üdülési lehetőségek is megcsappantak. Nincs annyi támogatás, mint régen.

— Kitől kell megvédeni a tagokat?

Megyesi Józsefné

Elvileg a munkáltatóval szemben kellene, de erre valójában nemigen van szükség, mert a főnök eléggé igazságos. Inkább a felvásárlóktól kellene megvédeni őket, hiszen Szabolcsban a nők többsége kénytelen valamilyen munkával kiegészíteni a fizetését. Uborkázunk, almázunk, meggyezünk. A tsz-ektől veszünk bérbe földet. Sajnos sok a munka, kicsi a felvásárlási ár.

— A postás fizetések mennyire követik az inflációt?

Sajnos nem nagyon. A reálbérünk folyamatosan csökken. 12 000 forinttal veszünk fel kezdőket. Egyelőre jönnek, mert nagy a munkanélküliség a városban. Ugyanakkor megnőtt a forgalom, különösen a pénzforgalom, de a levélforgalom is. Kinőttük a hivatalt.

Vásárosnamény húsz kilométerre van a határtól. Tíz-tizenegyezer lakosa van, alig van ipara, furcsa mód mégis növekszik a posta forgalma — mondja Mokri László hivatalvezető. Huszonnyolc kis hivatal tartozik hozzánk. Tíz felújításra szoruló van köztük. A környék nagyobb településein már mindenki kapott új hivatalt: ideje lenne, ha mi is kapnánk.

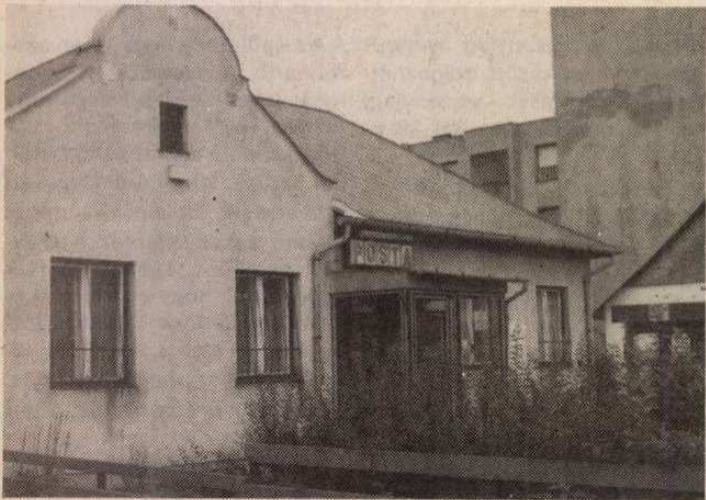
*

Záhonyban Kulcsár Ferencné szakszervezeti bizalmi panaszaradattal fogad.

Nemrégiben az egyik kolléganőnk férje meghalt. Háromezer-kétszáz forint temetési segélyt kapott. A másiknak az édesanyja halt meg, az négyezer forintot kapott. Nem értjük, miért a különbség. Rádásul a segélyt hozzácsapták a fizetéshez, így aztán alig maradt belőle valami. De a legnagyobb szám az volt, hogy harmincévi munka után 12 000 forint hűségjutalmat kaptam. Az ünnepségen átadták ezt a pénzt, de a másik hónapban alig maradt valami a fizetésemből, mert adóban levonták. A jutalomból tulajdonképpen pénzbüntetés lett. Így aztán nem tudtam örülni. A sok vállalkozó, aki hordja a pénzt a postára, milliókat keres, tőlünk pedig még a keveset is elvonják.

(Folytatás a 4. oldalon)

Országjárás

A záhonyi postahivatal

(Folytatás a 3. oldalról.)

Érdemes tanulmányozni, hogyan gazdálkodik egy „átlagos postás”. Kulcsár Ferencné azt mondja, kész művészet a pénz beosztása. Igaza van. A férjével együtt 35 000 nettó forintot keres. A villany 1000, a gáz 1000, a víz 1000, a lakásszövetkezeti díj 100 forintba kerül. A tévé-előfizetési díj 300 forint, a Kelet-Magyarország 380 forint. Kosztra elmegy 23 000 forint. Ehhez jön még szeptembertől a kisebb

gyerek 700 forintos menzadíja. A nagyobbik gyerek 18 éves, már munkanélküli, de még nem kap segélyt. 6620 forint marad ruházkodásra, kultúrára, rendkívüli kiadásokra.

Mindennek ellenére azzal búcsúzik:

— Nagy előnye a postának, hogy legalább biztos munkahely. Mialattunk még szilárd a talaj.

*

Karcsonyi postások

A postahivatalok és a postások különböznek egymástól, de egyben biztosan hasonlítanak. Karcsony megismerkedtem egy postás asszonnyal, Balla Gábornéval. Illus néni harminc éve

dolgozik a Postán, s nyugdíj előtt áll. Fizetése 13 000 bruttó forint. A talaj valóban szilárd, de igencsak talpalatnyi...

Udvarhelyi—Veégh

Zárójelben mondom

Már első ránézésre is remek szórakozást kínáló júliásra kaptunk meghívót a balatonlellei Hotel Postás Üdülőnkéből. Volt ott ökörsütés, horgászverseny, gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt egésznapos felhőtlen felüdülést jelentő tevékeny elfoglaltság, s este pedig a Fürdőegyesület által tervezett bál, vacsorával egybekötve.

Hogy milyen volt? Fogalmunk sincs. A július 15-én feladott meghívó, július 22-én érkezett meg, a rendezvényt pedig július 18-án tartották.

Így aztán a részünkre küldött kétszemélyes vacsorajegyet tisztelettel felajánljuk annak, aki úgy gondolja, e példátlanul gyors kézbesítésért megérdemli.

Amúgy a meghívó „Postaszolgálati” borítékban érkezett, szóval haver, a havernek, bocsánat szaktárs a szaktársnak...

S ha már itt tartunk; mostában volt még egy „esetünk”. Tóth Andor kitűnő és lelkes debreceni sportvezető barátunk egy ottani sportrendezvény eredményeit, s egy kis sporttörténeti visszaemlékezést küldött címünkre, igaz úgy, hogy az 1406-os irányítószámot 1446-nak írta. Az utca és a házszám különben jó volt, a szintén postaszolgálati jelzésű borítékon. Rádásul Postás Sport Egyesületi bélyegzővel feladva, a felelős szerkesztőnek, vagyis nevemre címezve. A levél, „Nem bérló a 8-asnál” utalással visszavándorolt Debrecenbe, majd most már „igényesebb” Postaigazgatósági borítékba téve megérkezett a 14-es postafiókba, onnan a Cházár András u. 13-ba, azaz a Postai és Hírközlési Dolgozók Székházába, amelynek címe az első küldeményen is hibátlan volt, leszámítva az irányítószámot.

A balatonlelle postásüdlő

Mielőtt ehhez bármiféle kommentárt fűznék, szeretném megjegyezni, hogy soha életben nem voltam postás, de hallottam már olyasmiről, hogy egy kis hibával feladott levél címzettjét is — jelen esetben irányítószám — a hibát könnyedén korrigálva, visszaküldés nélkül is megtalálták. Különösen akkor, ha postás küldte „postaszolgálati” jelzéssel. Bár — lehet, hogy az ügyintéző kézbesítő — még életében sem hallott arról, hogy a Cházár András utcában létezik egy szakszervezet, amely esetleg az ő érdekképviselői szerve, s annak van egy újsága. Persze az is lehet, hogy nem tagja a szakszervezetnek, lehet, hogy másik csoportosulásnál keresi érdekeinek védelmét, s az is lehet, hogy utál mindenféle szervezetet. Szíve joga, de érzésem szerint egy csöppecske odafigyelés azért még senkinek sem ártott meg. Ezt viszont már a szakmai munkára értem.

*

A következő történet azt hiszem csak és egyértelműen a szakmai „baki” tárgykörébe tartozik.

X. Y. pénzt, illetve pénztárgép-megrendelést adott fel egy vidéki kft. részére, a nyugtadási kötelezettséggel kapcsolatban, betartva a szigorúan

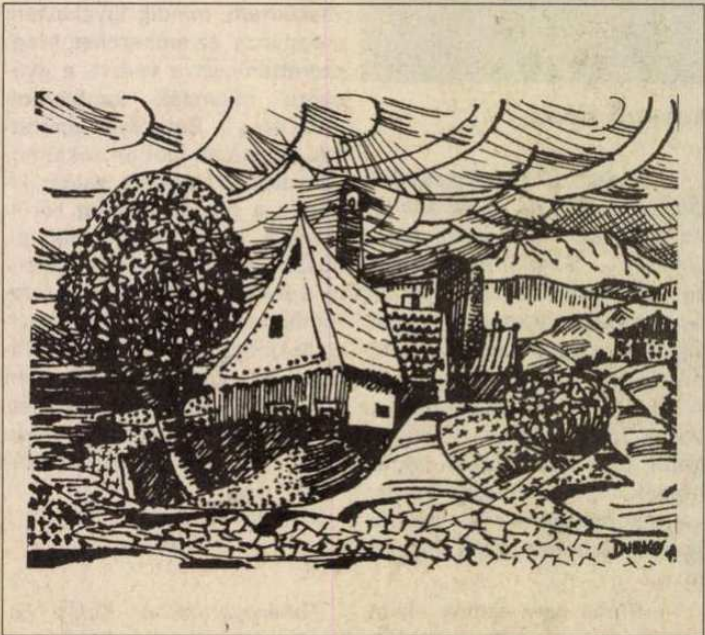
kötött határidőt. (Azért „szigorú”, mert ha később jelentkezik, az APEH nem téríti vissza a gép árát és saját zsebéből kénytelen vásárolni.) Két hónap után nyugtalanodni kezdett, mert a kft. nem küldött semmiféle visszaigazolást, gépet sem, s telefonon érdeklődött. Pár perces beszélgetés után kiderült; a kft. címére küldött visszaigazolás és a gép megvásárlására vonatkozó iratok, mint „a címzett ismeretlen” kerültek vissza a vidéki kft.-hez. Akik ezek után törvényszigorította okon kivették őt a „kedvezményes vevők” listájáról. Számára 95 ezer forint veszteséget jelenthet. Mindez azért, mert a kézbesítő olyan figyelmetlen volt, hogy az adott címen nem vette észre: az illető nem lakó, hanem a házban található egyetlen üzlet tulajdonosa. (Mint tudjuk, név és cím a házfelügyelőnél...)

Hogy ezután a történet hogy zajlik; egyelőre rejtély. Az biztos; ha nem megnyugtatóan, az „ismeretlen” perelni kénytelen a postát, s ha igaza van, nyilván kártérítést kap. Három év múlva, mert az igazság malmai — meg az ügyintézés — lassan örölnék.

Mérgét és később megkapott nyugalmát viszont még az APEH sem téríti vissza...

Veégh Ádám

UTCARÉSZLET

Durkó Gábor rajza

Képtelen vagyok telefonon hazudni

Megszabadulni múltunktól? Állandóan a jelenlegi hatalom nyomása arra, hogy az elmúlt negyven évet kitörölje történelmünk, de legalábbis átírja. És vannak olyanok, nem is kevesen, akik helyeslik ezt, ezért aztán maguk is igyekeznek felejtetni. Mindannyiunk környezetében fellelhetők azok, akik amnéziában, azaz emlékezetkiesésben szenvednek, az emlékezet zavaraival küszködnek. Le tagadnak és megtagadnak.

Pedig ahogy Ancsel Éva új kötetében, a Lélek, idő, emlékezés-ben olvasom, „emlékezés nélkül az ember — miként a súlytalanság állapotában — nem tud megállni a lábán. S ahhoz, hogy érintkezni tudjunk, múltaknak kellene egymással szót érteni, s azoknak nincs mindig közös anyanyelvük”. Majd így folytatja a nemrég elhunyt kitűnő esztéta, filozófus, egyetemi tanár: „Azt kell mondanom: nem tudják, mit csinálnak, akik meg akarnak szabadulni a múltuktól. Pszichiáterek a megmondható, hogy az amnéziás betegek mennyit szenvednek a múlt hiányától, bármilyen volt is az.”

Mire jó a telefon? Banálisnak tűnhet a kérdés, de várjunk, ne ítéljünk túl gyorsan, mert arra is jó lehet, amire mi nem is gondolunk. Magam is Szép Ernő Kispanasz című, remek publicisztikai kötetéből tudtam meg a titkot. Egyik tárcájában a telefonról ír a költő. A kóktélpárti asszonyszereplői közül az egyik telefonikus fenoménként tartotta magát, mert elmondása szerint ő megérzi, ha őt hívják, s azt is, ha az urát keresik. A parti másik résztvevője meg arról panaszkodott, hogy ha fölemeli a kagylót, rögvést elfelejt a hívandó számot, s ahhoz, hogy újra eszébe jusson, be kell hunynia a szemét.

— Nekem is van egy specialitásom — mondja a harmadik —, éspedig az, hogy képtelen vagyok telefonon hazudni. Hebegni kezdek, halálra ijedek: na, most rajtacsípnék! Tudom, mi a baj. Az a baj, hogy megszoktam, a szemébe nézek annak, akinek hazudok.”

Kisszerűség a nagyszerűségben. A József és testvérei-t ol-

vasva azon kapom magam, hogy minduntalan elkalandozom: egykori főnökeim, kollégáim, barátaim, ismerőseim képei villannak elém. Próbálom megfejteni a titkot (nem sikerül): hogyan lehet az, hogy egy emberben egyszerre megfér a kiemelkedő érték és az értéktelenség, a pozitív jellemvonás és a taszító, negatív tulajdonság? Miként fordulhat elő, hogy a nagy művész kicsinyes legyen? Hogy az egykori SZOT-titkár szombatn reggel is beküldte sofőrjét az újságokért a székházba?

Mit morfondírozom — hissentem el gondolataimat —, hiszen Thomas Mann monumentális trilógiája éppen erről szól. Azt mutatja be, hogy milyen emberi kisserőségek lappanganak a hatalmas szenvedélyek, a nagy eszmék mögött.

Szétosztotta magát. Óbudán lakom, gyakran sétálok otthonom környékén. Ha a Bécsi út felé visz szemlélődő kedvem, mindig megállok a 98-as házszám előtt. Itt lakott tizenhárom évig Kassák Lajos. Első emeleti lakása mindenekelőtt alkotóműhely volt. Itt írta verseit, könyveit, itt készültek olajfestményei, itt születtek kollázsai, tipográfiai tervei. Ebben a lakásban látogatták meg pályatársai, ebből a házból indult sétáira a közeli hegyekbe és le a Duna-partra.

Halála után felesége gondozta hagyatékát, majd amikor ő is eltávozott, Kassák szellemi értéke szétosztott a múzeumok termeibe, a könyvtárak polcaira. Most tábla van a ház falán, ezzel a felirattal: „Szétosztottam magam (és megbonthattam maradtam) a kemény nyersanyaghoz hasonlóan.”

Kassák, konok volt, hajlíthatatlan, megalkuvásra képtelen, egyszersmind nyílt, sokoldalú, egyenes jellemű, puritán. Inkább szegény maradt, de nem engedett elveiből. Túl következetes is volt önmaga nézeteihez, s ezt sokan nehezen tudták elviselni. Egyaránt jellemezte a munkásgóg, a keménység, a ridegség, valamint a szeretet és a nagylelkűség.

Kárpáti Sándor

„Büszke vagyok postás múltamra”

Az ünneplők karéjában elnézem öreg arcvonásait, figyelem tekintetének fiatalos villanásait, hallgattam e századon átívelő történeteit, csodálтам áradó mesélőkedvét. Visszaemlékezett arra, hogyan tüntetett ifjúmunkás társaival együtt 1912-ben az Est szerkesztősége előtt, miként internálták 1919 augusztusa után és lett munkaszolgálatos az egri várban. Elmondta, hogy a húszas évek végén, a harmincas évek elején a gazdasági válság idején három napot dolgoztak, három napot meg sétáltak. Ott volt a mátyásfüldi repülőtéren is, amikor Göring kilépett gépe, ajtaján.

Ahogy mesélt, refrénszerűen visszatért egy mondata: „Büszke vagyok postás múltamra”. Elbeszéléséből megtudtuk, hogy 1912-ben lett inas és 1924-ben vették fel táviradi munkásnak, 1937-ben nevezték ki műszaki segéd tisztnek és 1961-ben ment nyugdíjba a posta műszaki felügyelőjeként. Naplót vezetett 1962-től 1989-ig. Ötven éve szokott le a dohányzásról. Negyvennyolcszor

adott — négy és fél liter — vért.

„Boldog vagyok és egészséges” — mondta mindannyiunk ámulatára. Feleségem 88 éves, most volt a 69. házassági évfordulónk, van egy fiam és egy lányom. Nyolcvanöt éve lakik a Guger hegyen, ifjú kora óta részt vesz a munkásmozgalomban, a közéletben, s mint mondta, „azóta vagyok szocialista, amióta élek.”

Skultéti Antalnak hívják. Kilencvenhatodik születésnapja alkalmából az MSZP II. kerületi székházában köszöntötték. Schiffer Jánosnak, a kerület országgyűlési képviselőjének üdvözlő szavai és jókívánságai mellé egy szép ajándékkosarat kapott Tóni bácsi, s pezsgővel koccintottunk arra, hogy érje meg a 100. életet.

Olvashatunk majd még lapunkban e nem mindennapi emberről, a szakszervezeti mozgalom hűségese harcosáról, mert — terveink szerint — felélevenítjük gazdag életútjának érdekes epizódjait.

K. S.

MÚLTUNKBÓL

A Paar grófok vezérpostamesteri tevékenysége

Fejezetek a magyarországi posták múltjából

A postaintézmény történetírói kevésbé foglalkoztak a *Paar család* mindenkori legidősebb tagjának (szeniorjának) vezérpostamesteri tevékenységével. A vidéki levéltárak inkább őrzik működésük nyomát. A XVIII. század postájának kutatása során a Borsod megyei Levéltárban több helyi vonatkozású iratot találtam, mely működésükre utal.

Az első postavezér *Paar Károly*, aki a családi örökös hűbér jogán *fizetett tisztviselője* volt a magyarországi postának, minden tőle telhetőt megtett, hogy a posták elhanyagolt, rendetlen működését helyrehozza. A legelhanyagoltabb terület *Erdély* volt, ahol a postások már három éve nem kaptak fizetést az erdélyi *guberniumtól*, sürgősen pótolhatta. *Nagyszebenben* posta prefekturát (igazgatóságot) létesített, ahonnan három postavonal fűzte össze Erdély legfontosabb postahelyeit: *Nagyszeben—Brassó, Nagyszeben—Szilágyság*, és egy postavonalon *Déván át a Temesi Bánságot*. Mint az örökös tartományok postai vezetője a birodalom postáinak kiadott korábbi rendelkezéseket az új helyzetnek megfelelően összefoglaltatta, és *1695. április 16-án Lipót császár-király* kiadatta. E rendelkezés szolgált alapul *Mária Terézia* 1748-ban kiadott postarendeletének. Arra is gondja volt, hogy a katonaság túlkapásait a postával szemben 1698. augusztus 13-án külön rendelkezésben megtiltsa. A sok nehézséggel működő *Kassa-Szatmár* postavonal postásainak kétszeri fizetést adatott.

Az országra nehezedő gondok; a rác, görög menekültek befogadása, a végvári katonaság szélnek eresztése, az országra kivetett négymilliónyi adó katonaság útján való kíméletlen behajtása megérlelték a nemzet ellenállását, mely a *II. Rákóczi Ferenc* vezette 1703–1711-ig tartó szabadságharc-hoz vezetett.

Az 1711. április 30-i *szatmári megegyezés* után Paar Károly újra jelentős szerepet kapott a posták működtetésében. A család kiváltságait *III. Károly megerősítette*. Ténykedése a császári udvar (a titkos iroda) szellemében indult, ami a postai személyzetet károsan érintette. Az 1715-ben tartott országgyűlés határozottan kifogásolta a postamester sokszor indokolatlan cseréjét, az idegenek tetészetét a kassai levéltárakban. Ezen nemzetre káros gyakorlat megszüntetésére a *XXII. törvény-cikk* rendelkezett. Korlátozta Paar jogkörét és kifejezésre juttatta, hogy a *vezérpostamesteri hatáskört hűbér formában nem ismeri el*.

A postahálózat helyreállítására és működésére 1711, 1712-ben kiadott *királyi pátensek*nek kevés foganatja volt, ezért az uralkodó *1713. február 23-án* újabb, szigorúbb pátenst fordult a megyékhez. A Borsod megyei példányban olvasható:

... Gróf Paar Károly József Magyar Királyságunk és csatolt részeinek generális főpostamestere és belső tanácsunk... a postamesterektől szerzett értesülés szerint tájékoztatást adott, hogy: ... „a kiadott rendelkezéseket nem haj-

tották végre, az utakat nem javították ki, a hidakat nem hozták rendbe, az átkelőkről nem gondoskodtak... hiába kapnak a postakocsisok és futárok parancsot a gyorsaságra a közjó érdekében... fontos ügyekben hiába akarnak gyorsan haladni... sokat kell várakozniok, a folyókat a belefulladás veszélyével kell átúszniok, mint a múlt évben is...”

A postamestereknek nincsen megfelelő lakásuk, sem fizetésük, rétvük, legelőjük a lovak eltartására... ezért egyesek el akarják hagyni a postaállomásokat. Egyes földesurak a postamesterek lakását, földjét, rétvét önhatalmulag elveszik... Majd rátért a tennivalókra: *Paar generális főpostamester* javaslatára elrendelte, hogy *Flachenfeldi Flach Viktor kassai postamester minden évben látogassa meg a postákat* az egész ország területén a hidak és átkelőhelyek megtekintése céljából. A felkeresett vármegyék tisztviselőit figyelmeztesse a kiadott rendelkezések végrehajtására. A folyók, átkelőhelyek révészeit kötelezzék a postajáratok, postalegények mindenki mászt megelőző gyors átvitelére, akik ez ellen tiltakoznak, példásan meg kell büntetni. A pátenst melléklete a szatmári megegyezést aláíró *Pálffy János kerületi parancsnok* megbízólevele és végrehajtási utasítása a kassai postamester számára.

Flach Viktor postamester emlékét őrzi Kassán — a kezdeményezésére és költségére — a színház mögött *1722-ben felállított Mária szobor*, halálából a nagy pestisjárvány megszűnéséért.

A XVIII. század elején több olyan uralkodói rendelet jelent meg, mely a *merkantilista gazdasági politika érvényesülését szolgálta*. Az új politika egyik megnyilvánulása a *postaintézménynek az egész birodalom területén állami kezelésbe való vétele*. Ennek megvalósításaként az uralkodó nyolc pontban foglalt egyezséget kötött Paar Károly gróffal és családjával. Az egyezés szerint a hűbérjog megváltása fejében a (praeti-um regale/királyi érték) *66 000 forint évjáradékot* kap a posta évi bevételéből, a többi bevétel a kincstárt illeti. A hűbérés cím, az eddigi előjogok, mint a díjmentes levelezés, utazás, magasabb postai tisztségek betöltésére javaslatlással megmaradnak. A megváltás tényét a postahivatal fölül függesztett *császári címer* jelezte, a latin hivatalos nyelvet a *német* váltotta fel.

Jelentős változás történt a posták irányításában is. A legnagyobb tiz postahivatal kincstári kezelésbe vették, ezek ellátását kincstári alkalmazottak végezték, akiknek feladata volt a területükhöz tartozó postákat irányítani, ellenőrizni. A XVIII. század közepén főpostahivatalként működött *Pozsony* körzetében 19, *Kassa*: 38, *Buda*: 34, *Szeged*: 5, *Temesvár*: 14, *Nagyszeben*: 32, *Pelternárad*: 7, *Eszék*: 9, *Sopron*: 7, *Varasd*: 12 postaállomás feletti hatáskörrel.

Hogyan fogadták a posta államosítást? Érezhető ellen-szenvvel, ugyanis megszüntették a magánszállítást a levelek

re, árukra, csomagokra, E tevékenységet azok végezheték, akik erre külön engedélyt kaptak. A postai *dijszabást* megváltoztatták, a levelek viteldijának felét a feladó, másik felét a címzett fizette. Az államosítás után az *uradalmak ellenséges, közömbös magatartása* inkább fokozódott. Gyakori volt az uralkodóhoz közvetlenül küldött *panaszlevél*, amiben Paar gróf közreműködését kérték, az viszont az uralkodóhoz fordult intézkedésért.

A vezérpostamester *1723-ban* kénytelen volt az uralkodónak jelentést tenni egy Borsod megye *Négyes falui földbirto-kos magatartásáról*, aki szerinte — a *császári, királyi és közönségi jónak (közérdeknek) ellensége*. A jelentés szerint a földbirtokos Négyes falujában a Tiszán malmot működtetett, az odavezető utat és hidacsát a töltésen megépítette. Ezt az utat használták a poroszlói postások, mert a Tisza áradása miatt inkább volt járható, mint egy másik veszélyes út, ahol a küldeményt nedvességtől védve vállukon voltak kénytelenek átvinni.

A földbirtokos az általa épített út és híd használatát a postásoknak megtiltotta. Az arra menőket szitkozódás közepette leszurással fenyegette. A *bábolnai veredárius fia* — aki postalegényként volt alkalmazva — csak futva tudott a rászeggett fegyver elől elmenekülni. A *poroszlói veredárius* emberiségéből a földesúrhoz ment és kifejtette előtte a császári, királyi *postaszabályzat 7. pontjában* előírtakat, mely szerint a járatok segítése a vármegyék, földesurak kötelessége, akadályoztatása törvényes büntetést von maga után. A nemes úr sem a királyi rendeletre, sem az emberséges intelemre nem volt tekintettel. *Május 19-én* a poroszlói postást tervszerűen előkészített csellel doronggal úgy leütötte, hogy a visszaforduló legény alig tudott hazamenni...

Azt kérdezi az olvasó, ki volt az a harcias nemes földbirtokos? *Négyesi Szepesi János, Rákóczi fejedelem* 1707-ben a postások ellen elkövetett visszaélések miatt *elbocsátott főpostamestere*.

Mária Terézia királynő (1741–1780) 1750-ben postai *direktóriumot* hozott létre, amit 1755-ben *postabizottsággá* alakítottak át, elnökévé *Paar Vencel* gróft tette meg.

II. József az ügymenet egyszerűsítése érdekében *feloszlatta az udvari postabizottságot*, annak hatáskörét *Magyarországon a Helytartótanácsra* bízta, a *Helytartótanácsot* ugyanakkor áthelyezte *Budára*. A postakezelés, dijszabás központilag kezelt ügyeit az egyesített *kamara és kancellária* kapta feladatul. A *személyzeti ügyek* korlátozott mértékben megmaradtak *Paarék hatáskörében*.

A Paar család megunva fokozatos leépítésüket, alárendelt szerepüket, évi 60 000 forintért lemondtak a *postaügyek vezetéséről*, de címüket, egyes kiváltságait királyaink 1827, 1838, 1851-ben is elismerték, azt az 1867-es kiegyezés után végleg irattárba helyezhették.

Kamodý Miklós

Postásegyséletek

Magyar Királyi Postaaltisztek Országos Egyesülete

A századfordulón Budapest lakossága rohamosan növekedett, de ezzel egyenes arányban nem növekedett a kézbesítő létszám. Ebben az időben a kézbesítők munkáját nemcsak az nehezítette, hogy egyre több helyre kellett kézbesíteniük, hanem az is, hogy Budapest történetében ez az a korszaka, amikor az emeleti bérházak sorra épülnek a fővárosban, s az eddigi földszintes lakásokhoz szokott postásoknak sok-sok lépcsőt kell naponta megjárni. A nehezedő munka és életszínvonal, vagyis a baj összehozta az embereket, s az 1890-es években a posta altiszti és szolgá személyzete rájött arra az alapigazságra, hogy egységben az erő, össze kell fogni és nem széthúzni, s ha nagy változtatásokra nem is képesek, de segítség egymást jó szóval, szeretettel, s ha lehet, némi pénzzel.

1894-ben az V. kerületi Vadasz utcai „*Piros alma*” vendéglőben megalakult az altiszti kar első egyesülete: „*A budapesti emberbarát asztaltársaság*”. A társaság alapvető céljait a következőkben fogalmazták meg: „*Az emberbaráti szeretetet és jótékonytárgyakat gyakorolni, ápolni és fejleszteni. A kör megbetegedett tagjait az elhagyatottságtól megóvni és lehetőleg segíyezni, nekik vigaszt nyújtani. A tag elhalálása esetén annak özvegyét, árvaát felkarolni, segíyezni, az elhalt tag vagy családjának temetésén testületileg zászálva, dalárdával részt venni.*”

Úgy érzem, érdemes odafigyelni arra, hogy a kezdeti időben miből gyűjtötték össze a segíyezésre szánt pénzt. Régi alapszabály szerint a felvételi, azaz belépti díj minden új tag esetében 40 fillér. Havi tagsági díj 10 fillér volt. A tagok kötelesek voltak „minden hó első vasárnapján megjelenni, aki pedig az összejöveteleken idegen szavakat vagy kifejezéseket használt, avagy a megjelenéstől elmaradt, tartozott 10 fillér büntetést utána fizetni”. Ezen túlmenően a társas összejövetelek és mulatságok jövedelme is az egyesületi pénztárcába került.

Az 1896. évi december 16-i közgyűlés, melyet a Főposta épületében tartottak, megszűntette „*A budapesti emberbarát asztaltársaság*” elnevezést és helyette „*Budapesti Magyar Kir. Postaaltisztek és Szolgák Emberbarát és Önművelési Kör*” címet vette fel, az „*Asztaltársaság*” közkedvelt dalköre pedig a „*Honfi Dalkör*” elnevezést kapta. A névváltoztatást követően hamarosan, 1897. augusztus 20-án került sor a VIII. kerületben a Stály u. 1. szám

alatt, újonnan bérelt egyesületi helyiségek avatására. Erre az alkalomra írta az alábbi négyesoros versét *Koszu István* altiszt, akkori titkár;

„*Egység, Barátság, Szeretet, Testvériség fogjon kezét. S dal szálljon égbe, mint ima Ajkunkról: Eljen a haza!*”

E vers utolsó szavait: „*Eljen a haza!*” választotta az új alapszabály szerint a kör jelszáva. A „*Kör*” tagjainak kötelező volt e jelszóval való köszönet, és ennek elmulasztása esetén 10 fillér büntetést kellett fizetni.

A Stály utcai bérelt helyiségek lehetővé tették, hogy a tagok az „*emberbaráti érzés és a kartársi szeretet ápolásán*” túl valóban önművelődjenek. A kör hírlapokat, folyóiratokat járatott és könyvtárat tartott fenn. Ahogy beszámolójukban megírták „*időről-időre társas összejöveteleket szerveznek, ismeretterjesztő előadásokat, felolvasásokat, hangversenyeket, szavalóesteket, táncestélyeket, színi előadásokat rendeznek*”.

1907-ben a kör vidéki szakosztályokkal egyesülttől bővült, és ez évtől megjelenik az egyesület lapja a „*Postakürt*” is. A hajdani asztaltársaság ismét nevet és telephelyet változtat. A most már országos szervezet „*Posta és Távirat altisztek és szolgák országos egyesülete*” néven a Városliget szomszédságában, zöld övezetben, hatalmas, 412 négyszögletes telken, az akkori VII. kerületi Bálint utca 17. szám alatt — ma XIV. ker., Cházár Andrást utca 13. — felépíti saját kétszintes székházát. Az 1907. évi október 20-i ünnepélyes székház-felavatási ünnepségre természetesen ismét egy vers született, *Csillay Kálmán* poétahajlamú altiszt „*tolldából*”. Igaz, hogy e vers egyetlen sorából sem lett jelszó, mivel jól tükrözi az akkori korszellemet, s azt a büszkeséget, mely székházuk avatásán eltöltötte az egyesületi tagokat, úgy érzem — néhány sorát — mégis érdemes felidézni:

„*Állj szilárdan büszke házunk,*

Légy oltalmunk, erős várunk! Így vihar, vész meg nem árt. Példázd, hogy ha kéz kezét fog:

A kevésből is lehet sok,

S gyöngéből erős, szilárd!” ... s a postaaltisztek és szolgák pénzéből felépült székház, valóban sokáig szilárdan állt, s alapjaiban még áll ma is.

Ahogy a kis gesztenyefák az évek múlásával hatalmasra terelvényesedtek, úgy nőtt naggyá 1944-re az altiszti egyesület is. Hévízfürdön, 60 ágyas üdülőtelepe volt, ahol a tagok és feleségeik ingyen fekhelyet kaptak. Az egyesület székházában pedig a vidéki tagok és családtag-

jaik részére vendégszoba állt rendelkezésre. Az egyesületnek csoportszékházai voltak *Budafokon, Debrecenben, Gyömrőn, Kispesztén, Miskolcon, Nyíregyházán, Pestújhelyen, Rákosszentmihályon, Sashalmon és Szegeden*. Az egyesület tagjai részére ingyenes jogi tanácsadást biztosított.

Az 1948-ban megjelent „*Postás Útmutató*”-ban a kari — szakmai — egyesületek közül egyedül az altiszti, mint a Magyar Postaaltisztek Országos Egyesülete szerepel. Ha összehasonlítjuk az 1944-es és az 1948-as célkitűzéseit az egyesületnek, megállapíthatjuk, hogy ez némi módosításon ment át. Megmaradt, a szabályzat 1. pontja, mely szerint az egyesület célja: „*Az emberbaráti érzés és kartársi szeretet ápolásával a megbetegedett tagokat gyámolítani és az elhagyatottságtól megóvni, könyvtárat, hírlapot, folyóiratokat tartani, időnként társas összejöveteleket, hangversenyeket és működő előadásokat rendezni és ezáltal a tagok és azok családtagjainak művelődésére és önképzésére alkalmat nyújtani*”, ez kiegészül 1948-ban a szakoktatással.

Az 1948-as célkitűzések között már nem szerepel az, hogy „*törvényes eszközökkel és a szolgálati szabályok által megengedett úton tagjainak anyagi és erkölcsi érdekeit előmozdítani s a cél érdekében egyesületi szaklapot fenntartani*”. Módosult a korábbi 3. pont is: „*A tag elhalálása esetén annak visszamaradt özvegyét és árvaát segíteni*” és „*Az elhalt tag és annak felesége után visszamaradtakat temetési járulékban részesíteni*” továbbra is megmaradt, viszont törölve lett, az ami még a hajdani „*Emberbarát asztaltársaság*” első alapszabályában is benne volt: „*temetésén zászálva és dalárdával részt venni.*”

A már említett „*Postás Útmutató*” szerint a Magyar Postások Országos Szabad Szakszervezetével a legtökéletesebb egyetértésben működik az altiszti egyesület. Ez az „*egyetértés*” nem tartott soká, mert 1948 decemberében egy tollvonás, pontosabban egy jegyzőkönyvi aláírás elegendő volt ahhoz, hogy az akkori szakszervezet mindent” (széktől — könyvig) átvegyen és pár évvel később (1951) néhány baltavágás elegendő volt ahhoz, hogy a hatalmasra nőtt gesztenyefák eltűnjenek, és helyükre, a régi egyesületi székház elé, azt magába olvasztva, 1952 decemberére felépüljön a Postások Szakszervezetének új székháza.

Rákóczi Margit

Hunyadi Erzsébet rajza

Nyár van, volt, lesz

ÍZEK

Nyár van. Varázslatosan ostoba és szélsőséges. Egyik nap 30 fok fölötti hőség, másnap az előző napihoz képest „didergő”, szélfúttá, vizeket korbácsoló, fákat tövestől kiesvaró iféletidő. Olyan ez, mint napi életünk.

Az ember ilyenkor hol hideg, hol meleg, ideges és ingerlékeny. S akkor jön egy telefon egy kedves baráttól: „feladtam neked egy kosárka őszibarackot,” s minden olyan egyszerű és elfogadható lesz. Feladtam neked egy kosárka őszibarackot...

Ez jutott eszembe, mikor úgy gondoltam, talán mi is adhatnánk ilyesféle nyári édes ízt a sok keserű és marcangoló gondolat után. Úgy gondoltam, alaposan ránk fér, s ha a szándék nem találkozik mindenki ízlésével, úgy elnézést kérek. Azoktól viszont semmiképp sem, akik képtelenek felfogni, hogy a nyár mindenkié, s azoktól sem, akik ezt a gondolatot álszövegek közé kívánják beszorítani. Velük képtelen vagyok közösködni, s ha Önök nem „vevők” erre a gondolatra; az az én nyári szabadságom. Ami egyébként nincs, mert mi vagyunk az egyetlen szakszervezeti újság, mely nem tart szünetet. Talán azért, mert a postának, és távközlésnek nem szabad leállni. Ezek után nyilvánvaló: nekünk, szakszervezeti újságnak sem. Talán? Mi úgy érezzük nem talán, és nem esetleg...

Most közreadott írásaink ezt a mindig jelen lévő szellemet tükrözik, s azt, hogy a nyár vége felé lazíthatnánk egy kicsit. Lazíthatnánk, mert az ősz bizony komorokan ígérkezik. De seba, ősz és a tél után — bízunk benne — tavasz jön. Varázslatosan ostoba és szélsőséges.

V. Á.

Csendélet a parkban

Turmix

MOTTÓ: „A HÜLYESÉG RENDSZERSEMLEGES.”

J. A. Texasban

Nagy ott a marhapásztor rangja, dumának, s Coltnak egy a hangja.

*

Odalent Délen

Elzárták a Dunát ringó uszályzárral, a sok rossz hirt mikor zárják le szájjárral?!

*

Időszzerű kérdések:

— Szakikám, milyen a bérképe?
— URH-pozitív.

*

— Mondja, ön kit patronál?
— A kiürült szifonomat.

*

— Manyika, milyen az új főnök?
— Olyan, mint a régi, Begyremegy.

*

— Mondja, meddig lesz még betegszabadságon?
— Teljes gyógyulásig!

*

Munkavédelmi vizsgán

— Sorolja fel, hányféle betétet ismer?
— Háromfélét, úgy mint
— olvadó,
— OTP,
— szárnyas.
— Jó. És meg tudná mondani, hogy az utóbbi kettő mi-re szolgál?
— Hogyne. Mindkettő átsegít a nehéz napokon.

*

Ki érti?

Van Csodaszarvasunk, fényes Turulunk, s mégis olyan gyakran be-begurulunk!

*

Történelemórán

— Ki volt Botond?
— Az első magyar „mackós”.
— ???
— Bizáncba is betört...

*

— Mi volt a magyar külkereskedelem legnagyobb sikere?
— Amikor a hét ősz-külkeres egy egész országot vett egy löért!

*

— Melyik volt dicső hazánk legfényesebb korszaka?
— Amikor három tenger mosta I. Lajos lábát.

*

Olvasói vélemény

Olyan, mint a rossz fasírt, amit ez a pasas irt!

Kovács Árpád

Kölcsönt nem adok

Bercinek, egykori iskolatársamnak, a nemrég nyugdíjba ment alföldi nagyposta vezetőjének csodálatos emlékezőtehetsége volt. Egy memóriazse-ni. Visszaemlékezett a legjelentéktelenebb esetekre is, és emlékezete soha nem hagyta cserben. Már a polgári iskolában rengeteg hasznát vette csodálatos memóriájának. Nem kellett tanulnia, a német szótárt egyszeri elolvasás után felsorolta gondolkodás nélkül. S mivel a tanulást így kiküszöbölte, könyvekre sem volt szüksége, az azokra kapott pénz cigarettára, parittyára, egyéb hasznos dolgokra fordíthatta. Berci volt az osztály legjobb tanulója. Az iskola elvégzése után az egyik különösen az igazgatót, postamestert emlékezőtehetségével elkápráztatta. Neki volt köszönhető, hogy a visszakeresendő akták nem napok, hanem percek múlva előkerültek az irattárból, három évre visszamenőlegesen percek alatt kikereste a feladott táviratokat. Fejből tudta, melyik vállalat mikor reklamált valamely küldeményt, s annak ki volt az intézője, ki felelt a hiányosságért. Berci csak éppen feketekávé nem szolgáltat fel a postamesternek és vendégeinek, s nem illette magát.

Ritka emlékezőtehetségre vallott az is, hogy fejében volt az egész magyar vasúti menetrend. Pontosan tudta, hogy mikor kell felülni a vonatra és hány helyen kell átszállnia, hogy Kísszántódra megérkezzen valaki. Nem fordult elő, hogy Berci valaha is nem emlékezett volna valamire. Aztán a postamester úr nyugdíjba vonult, s új világ jött. Bercit a fellettes szerve kinevezte a posta vezetőjének. Ő is, a főpénztáros is számítógépet kaptak, s egy tanfolyamon megtanulták, hogyan kell azt kezelni. De Berci számítógépe a sarokban porosodott. Nem volt rá szüksége, csak csavart egyet az agyán, s már készen is volt a bonyolult számításokkal. A postán szereték és tisztelték a beosztottaktól kezdve az igazgatóság dolgozóit, de szerették és tisztelték a városka postaszolgálatát igénybevevők is.

Már nyugdíjba ment, amikor Pesten vett egy lakást és felköltözött. Sokszor találkoztam vele. Pár éve aztán az történt, hogy ez a ragyogó memóriájú barátom bizalmasan így fordult hozzám az elágazásnál autóbuszra várakozva:

— Kérlek, Guszti, ne vedd rossz néven, kiszemeltem feleségemnek egy gyönyörű estélyi ruhát Rákosligetben, félek, hogy

eladják; betétkönyvemből csak holnap tudok már kivenni, nagyon kérek, adj kölcsön háromezer forintot, ennyi hiányzik a vételhez.

Természetesen a zsebembe nyúltam és nyomban kinyálatam neki három zöldhasú ezrest. Édesmindegy — gondoltam, hogy az én zsebemben van-e a pénz vagy az övében. Úgysem költöm el.

Az idő pedig megállíthatatlannul telt. Pár hónap múlva célzásokat tettem a kölcsönre vonatkozóan, de Berci ártatlanul nézett rám. Nem értett belőle semmit. Megdöbbenem. Lehetséges, hogy ez a tökéletes memóriájú Berci nem emlékezne a kölcsönre? Tegnap újra felemlítettem neki és felemeltem a szavamat. A szememből nézett és vírusos influenzájától meggyötört fahangján ennyit mondott:

— Egészen remek, kirándulásra alkalmas időnk van. Vasárnap az egész nyugdíjas társaság megy Gyulára busszal, onnan Szarvasra.

— Nem addig az! — vágtam vissza. — A háromezer forint, amit fél éve kölcsön adtam neked, most kell. Nem várhatok tovább. Remélem, emlékszel rá, hogy tartozol vele.

Vártam, hogy zavartan dadogni fog, bocsánatot kér feledékenységéért, és átnyújtja a tartozását. Ehelyett gúnyosan felkacagott:

— Ne hülyéskedj, Guszti, mert úgy maradsz! Milyen memóriád van neked? Hát nem emlékszel, holnapután lesz két és fél hónapja, délután fél háromkor összetalálkoztunk Rákoshelyen, a Baross utcai nagyközért előtt, ott a Május 1. tér előtt, az úttesten a Kőbányai Sörgyár hatalmas szállító-kocsija porozott el, rendszáma UX 28-79. A vezetője pörge bajszerű, 40-es férfi. A túldalolon pedig kint állt a borbélyműhely előtt az a csinos kozmetikus-lányka, aki tudom jól, neked is tetszik, s én hátsó zsebembe nyúltam és leszámoltam neked a három zöldhasút. Vagyis, várj csak, jobban visszaemlékezve egy ezrest, három ötszázast és öt százast. Emlékszel, drága barátom? Később jött a járat arról Lőrinc felől, ezúttal Kutas Jancsi vezette... Nos, emlékszel már?

Erre a pontos adathalmazra nem lehetett nem mondani.

Mindenesetre ezentúl a legnagyobb emlékezőtehetséggel megáldott embernek sem adok kölcsön. Azon nyomban elküldöm a legközelebbi postára, vegye ki a postai betétkönyvből a szükségeset.

Dénes Géza

Ismerkedés

TÁBOR

Az immár tizenkét éves hagyománynak megfelelően a Bp. 70. sz. postahivatalnál a dolgozók gyermekei közvetlenül az iskolakapuk zárása után ismét találkoztak a hivatali könyvtárban. A nyári tábor öt héten keresztül gazdag programmal várta a „törzstagokat” és az új érdeklődőket egyaránt. Most sem kellett előre bejelentkezni; ha a gyerekek kedve volt hozzá, bármelyik reggel beállíthatták, de olyanok is, akik csak egy-két hétre vagy akár csak egy-két napra jöttek.

A tábor ingyenes volt. Amíg a szülők dolgoztak, addig gyermekeik többször bejárták a Széchenyi-hegyet — igen szerették a fogaskerekűt —, gyönyörködtek a Normafától és a Hármashatár-hegy tetejéről

rajzi, történelmi és kulturális jellemzőit, majd a helyszínen megismerkedtünk a gyönyörű tájakkal és a híres épületekkel. Maradandó élményt jelentett, és remélhetőleg a történelmi és irodalmi tanulmányaikhoz is segítséget nyújtott a gyerekek számára Eger vára megtekintése. Rövid városnéző séta során láthatták a török minaretet, a főiskolát, megcsodálhatták a bazilika freskóit is. A közös fagyizás után a nyári melegben Szilvásvár dús lombú fái alatt kellemes kirándulást tettünk. Megnéztük a Szabadtéri Erdészeti Múzeumot és a lenyűgöző Fátyol-vízesést. Viszszafelé a szülők egy-egy pohár finom vörös bort is ihattak a Szépasszony-völgye pincéiben. Ugyancsak kedvező időjárást fogtunk ki Lillafüreden. A diósgyőri vár mellett elhaladva bejutottunk a Hámori-tóhoz vezető szurdokba. A sziklák mögül elibénk tárult a zöld hegység között pompázó Palota Szálló épülete. Sajnos az idei száraz

eléljük táruol csodálatos panorámában. De mozgásigényüket is kielégíthették a János-hegy meredekén, a Gellérthegy kanyargós, emeletnyi magas csúszdáján, kergették a labdát a Margitszigeten. Már vártak rá a vadkacsák és a hattyúk a Vajdahunyad vár tavain, mert a tizórai nemegyszer a madarak begyében kötött ki. Nemcsak a Városligetben, hanem a könyvtár előterében is véget nem érő pingpongszettek folytak. Ugyanilyen kedvelt szórakozás volt az asztalifoci is. Nehéz volt felállítani a gyerekeket a számítógépes játékok mellől is.

A fára mászás már önmagában is élvezetes dolog, hát hogyha még ez gyönyörűen csillogó nagyszemű budaörsi cseresznye és meggy szedésével és azonnali bekebelezésével is párosul... Sosem fogom elfelejteni, amikor egyórás non-stop szemeztetés után megálltak előttem a gyerekek és alig hallható hangon — mint akik már minden erejüket elvesztették — bejelentették: „Karcsi bácsi, megtettünk”.

A városlátogatások során sort kerítettünk Budapest nevezetességeinek megtekintésére is. Ott voltunk az Andrassy úton, az Erkel Ferenc halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett emléktábla-avató ünnepségen és az évfordulóhoz kapcsolódva a gyerekek a kiállítást is megtekintették, meghallgatták továbbá a könyvtárban videofelvételről a kitűnő előadóművészekkel felvett Bánk bánt.

A Budapesti Igazgatóságnak köszönhetően idén először — elsősorban a nagycsaládúak gyermekei részére — két alkalommal is — térítésmentesen megkaptuk az igazgatóság kényelmes luxusbuszát. Ha a szülők sikerült ezekre a napokra szabadságot kivenni, akkor elkísérhette gyermekeit.

Június 22-én Egerbe és Szilvásváradra, július 7-én pedig Lillafüredre mentünk. A kirándulás a Bükk hegység más-más tájaira vezetett. A buszban az odafelé vezető úton előzetes ismertetésben bemutattuk a résztvevőknek a tájegység föld-

időjárás miatt a lillafüredi nevezetességek számító Szalajkavízesésből semmit sem láthatunk, de a kiszáradt patak medre mellett jólesett a kirándulás a kristálytisza levegőben. A tóparti rövid séta után sikerült bejutnunk az István-cseppkőbarlangba is.

A nyári tábor ideje alatt a gyerekek éltek a könyvtár adta lehetőséggel és rengeteget olvastak. A reggeli és a délutáni órákban pedig a dolgozók részére is biztosítottuk a kölcsönzési lehetőséget. Tízeseivel vették a könyveket. Egyaránt örült az olvasó és a könyvtáros is, hogy nemcsak a már meglevő több mint 16 000 kötetből választhattak, hanem a legújabb kiadásokból is, mivel azokat igen kedvezményes áron sikerült beszerezni a raktárházakból és a lerakatokból. Ezenkívül igen sok új könyvet köszönhetünk a PMK Központi Könyvtárának, ahonnan letétként kaptunk igazi „csemegéket”. Különösen sokan keresték a nyári vakációra feladott kötelező irodalmakat. A tábor résztvevői számára számos klasszikus mű megfilmesített változatát is levetítettük, de természetesen sor került a mese- és kalandfilmekre is.

A gyerekek az idén is nagyon élvezték a tábort. A nap minden percét alaposan kihasználták, nem csoda tehát, hogy a hazafelé vezető úton már a buszon elaludtak. Amilyen örömmel jöttek a gyerekek reggelente a táborba, olyan nehezen vették tudomásul a búcsú pillanatait. Aranyos volt Fohl Kriszti spon-tán kitörése, amikor mamája bejelentette, hogy másnapról már a nagymamája tud vigyázni rá: „Inkább a Karcsi bácsinál maradj!” A tábor pozitív eredményeként könyvelhető el az is, hogy bár az elsősegélycsomagból a sebkötözésre szolgáló anyagok mind elfogytak, igazán komoly sérülés ez alatt az öt hét alatt nem történt. Akármilyen csintalanok is időnként a gyerekek, nincs csodálatosabb dolog az érdeklődő, lelkes, fel-szabadult gyermektelketek-nél.

Horváth Károly

Barta Andre és felesége

Bár nem kérdeztem, de biztos vagyok abban, ha *Barta Andre*, a Mezőkövesd—Zsóri fürdő távközlési üdülőjének vezetője újra születne, foglalkozna a kerttervezéssel, virágneveléssel vagy esetleg a természet szeretetét tanítaná honfitársainknak. Mielőtt bárki félreértené, gyorsan hozzátésem, ez egy pillantig sem jelenti azt, hogy keseredett ember lenne, ki nyúgnak érezné mostani foglalatosságát. Sőt, valószínűleg ennek pont az ellenkezője igaz. Azt hiszem, a maga módján boldog ember egy nagyon kedves kis birodalomban, egy nagyon emberléptékű üdülőben. Amely sajnos magán viseli a régmúlt meglehetősen ostoba építési politikáját, nevezetesen azt, hogy a szobák nem rendelkeznek WC-vel, tussolóval. Így aztán reggelenként, ha valakinek „nagyon sietős”, igencsak bajba kerülhet az emeletenkénti egy szem ülőke birtokba vézéséig.

A kicsi meg a nagy

Távközlési és postásüdülő

S hogy milyenek az üdülővendégek?

Általában csak jót tud mondani. A dolog „csak” odafigyelés kérdése, s ebbe beletartozik az is, hogy a gyerekek egy túlétrán másznak fel a tetőre, s ott óhajtanak focizni, s az is, hogy egy okos rendszer alapján megoldott az étkezés is, elfogadható, normális áron, hála annak a jó érzékű magánvállal-

Az üdültetés remélhetően ilyen trükkökre még sokáig nem lesz képes...

*

Ha valaki végigsétál a római-parti Duna-parton, alighanem felfigyel egy impozáns, többszintes épületre, a hozzátartozó, lüktető életű csónaktárolóra, s ami nem megvetendő, a

A római-parti üdülő

kozonak, ki újabban a strand melletti éttermet üzemelteti, tegyük hozzá, közmegelégedésre.

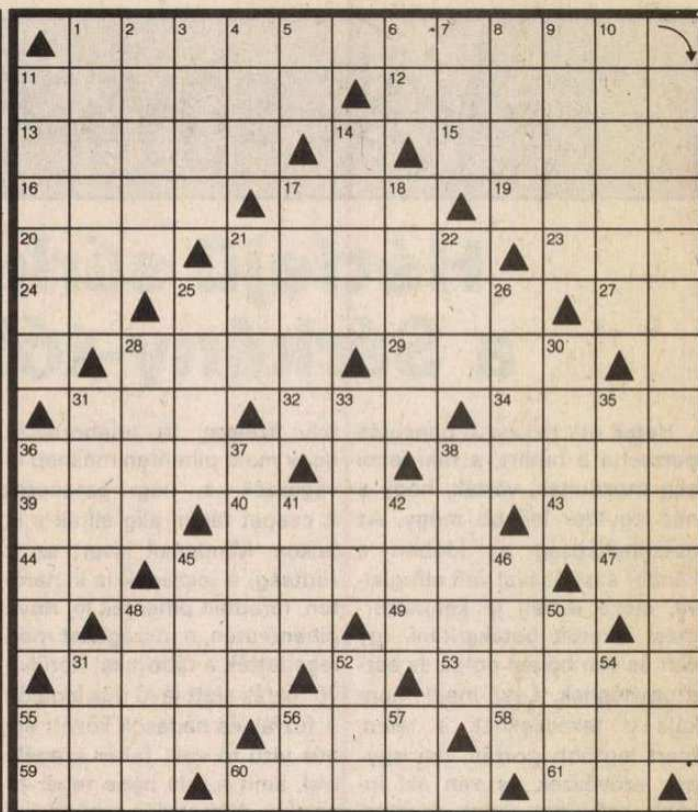
Maradjon így, s maradjon meg az a sok-sok virág, mely a kertet díszíti. Telepítője és vendégeinek öröme egyaránt. S maradjon meg az a patak is, mely az üdülő mellett található, s az a sajátja, hogy időnként visszafelé folyik.

rendezett tisztaságra. Jóleső érzés kimondani, ez az épület, s a hozzá tartozó park és úszómedence a postások tulajdona, mely áprilistól októberig fogadja vendégeit. S itt a vendégek alatt nem csupán postásokat, hanem egy szerződés alapján táv-, illetve hírközlési dolgozókat is értünk, esetenként pedig, a kihasználástól függően úgynevezett „utcáról betévedt” embereket is. A szálló 44 db 2

ágyas szobával rendelkezik, postásoknak éjszakánként, fejenként 1000 Ft-os árral, az „idegeneknek” valamivel magasabb összegért. Étterme nincs, viszont alig pár méterre található a Juventus vendéglátóipari cég, fantasztikus választékkal rendelkező önkiszolgáló étterem, mely meggyőződésem szerint felveszi a versenyt bármelyik felkoppott belvárosi étteremmel. S ami napjainkban csöppet sem elhanyagolható, megfizethető, sőt nyugodtan írhatom, olcsó áron, ráadásul kifogástalan minőségben.

Ezek figyelembevételével *Gilicze András* üdülővezető kiegyensúlyozott nyugalma egyáltalán nem véletlen, főnöke egy egy éve 10 millió forintból felújított együttesnek, modern vízforgató, kristálytisza úszómedencének, s egy minden ízében az ide látogatókat magas színvonalon szolgáló üdülőnek. Gilicze András különben Szegedről indult a Tisza partjától a Dunához, s ez évben lesz 20 éve, hogy üdülővezető. Én azt hiszem, nem bánta meg, de az őt alkalmazók sem. Ami egyetlen és el nem múló bánata, az a Postás megszűnt evezős szakosztálya, melynek tárgyi feltételei a mai napig is megvannak, csak a pénz úszott el valahol a lágy, de meglehetősen szennyezett Dunán. És ezen nem lehet csodálkozni, mert mi mást várhatna az ember egy egykori kajakos ifi világbajnoktól? Szerintem pontosan ezt. S gondolom, ezzel mindnyájan egyetértünk.

— veégh —

Egy természetgyógyász lelkész szellemes, találó megállapítása arról, hogyan dobja ki magából az emberi szerepet a szorongást. Megfejtés a vízsz. 1. alatt.

VÍZSZINTES

1. Az idézet. 11. Állatot betanító. 12. Magányába húzódó ember. 13. Terület és iparváros Belorussziában. 15. Cigaretta-maradvány. 16. Egyenlő. 17. Kimonó öve. 19. A születéssel kezdődik. 20. Vízinvóvny (+ék.). 21. Növény szaporítósejtje. 23. Névelős magánhangzó. 24. Levéltávirat. 25. Virágkötészet. 27. Előd. 28. Az egészségtelen táplálkozás része. 29. Gabona keresz. 31. Nagyon régi. 32. Vonatkozó névmás. 34. Lop. 36. Temető, földbe rejtő. 38. Focimeccsen is előfordul. 39. Pénznem a Balkánon. 40. Ázsiai főváros a Jumna folyó partján. 43. A kozákok folyója. 44. Háziállat. 45. Remekbe formált. 47. Minisztertanács. 48. Nyári ruhadarab. 49. Takarmánytároló. 51. Füzet. 53. Ilyen szék is van. 55. Fűvös hangszer. 56. Szintén hangszer, de ütős. 58. Angol mérföld. 59. Szél felőli oldal a hajón. 60. A veréb is ez. 61. Kérdőszó és igeikötő.

FÜGGŐLEGES

1. A teniszező igéje. 2. Vándoréletmódot folytató. 3. Ma-

gasabbra tesz. 4. A Vajda János Múzeum közsege. 5. Erbi-um. 6. Kis vízfolyás. 7. Száraz (szeszies ital). 8. Kevert séma! 9. Keleti leánynév. 10. Némelyik lakásban önálló helyiség. 11. Helyeslő. 14. Névelős sportszán. 17. Dalmű. 18. Bagdadi. 21. Téli sport (régiesen). 22. Szamar franciául. 25. Egyiptomi istennő. 26. Napa. 28. Csomagoleszköz. 30. Származik. 31. Kis termetű kutya. 33. Igeidő. 35. Hegycsúcs. 36. Alkotórész. 37. Határfolyó, a Balti-tengerbe ömlik. 38. Ipari növény. 41. Napszak. 42. Sebhely. 45. Tréfa. 46. Lendület. 48. Csavar. 50. Fejlődik. 51. Tibor részle. 52. Jelkölcs. 54. A Szomszédok népszerű férfiszereplője. 55. Állati lak. 56. Szláv igen. 57. Idős férfi (nép.)

— Bánhidi —

Beküldendő: a vízsz. 1. alatti megfejtés.

Beküldési határidő: szeptember 10.

Előző rejtvényünk helyes megfejtése: ... gyengék akaratereje, ... nyom nélkül, ... ébrenlevők álma.

Könyvet nyertek: Bubán Mártonné (Bácsalmás); **Király Sándorné** (Mezőszilas); **Lehoczki Mária** (Csabacsúd); **Velkei Brigitta** (Tápiógyörgye).

Gali Károly-émlékverseny

Az éves programnak megfelelően nyolcadik alkalommal rendezték meg Debrecenben a *Gali Károly* atlétikai emlékversenyt.

Talán először: Gali Károlyról, aki 1904-ben született Hajdúbogason, paraszt—szellér családból. Innen került Debrecenbe; s mint alkalmi munkás dolgozott a debreceni 2-es postán. Jó eszű és főleg igen jó megjelölésű, magas, vállas fiatalember volt. Képezte magát, majd elvégezte a szükséges postai tanfolyamokat, sőt a mozgópostait is, így véglegesítették, mint kézbesítőt. A sporttal a DEAC-nál ismerkedett meg és terméte miatt dobóatlétát „faragtak” belőle. Így lett súlylökő, majd főleg gerelyhajító. Ez utóbbi tette országos viszonylatban a nevét közismertté, mert az egyik versenyen olyan eredményt ért el Debrecenben, melyet 25 évig nem tudtak megdönteni országunk keleti részén.

A DEAC-ból a háború után átigazolt a Postás SE-hez, mivel itt is volt már atlétikai szakosztály. 50. életévét betöltve itt is edzősködött. De emellett kiváló tekéző is volt a Postás SE I. oszt. csapata. Közszeretnek örvendő ember volt. Az idős kollégák, éppen úgy, mint én is, nagy szeretettel gondolunk rá. Sajnos a negyvenéves munka után 1968-ban elhalálozott.

Magáról a versenyről az mondható el, hogy szerencsére ragyogó időben 75 postás dolgozó részvételével zajlott le. A verseny alatti kitűnő hangulat megmaradt a postás üdülőben rendezett ebéd után is. Itt volt ugyanis az eredményhirdetés,

ahol az első helyezettek az okleveleken kívül tárgyjutalomban részesültek, míg a többiek oklevelet vehettek át, *Kónya Lajos* területi szakszervezeti titkártól.

Az eredmények az összesített pontok alapján a következőképpen alakultak:

I. Nyíregyháza 1-es Posta SZB. csapata 73 ponttal, II. Szolnok 2-es SZB. csapata 70 ponttal, III. Mátészalka SZB. csapata 23 ponttal, IV. Berettyóújfalú, V. Debrecen

Az egyes számok győztesei a következők:

Nők:

100 m-es futás Prigl Ágnes, Szolnok PFÜ. SZB.; 200 m-es futás Prigl Ágnes, Szolnok PFÜ. SZB.; távolugrás Prigl Ágnes, Szolnok PFÜ. SZB.; magasugrás Prigl Ágnes, Szolnok PFÜ. SZB.; súlylökés Kissné Barna Ildikó, Nyíregyháza 1. SZB.

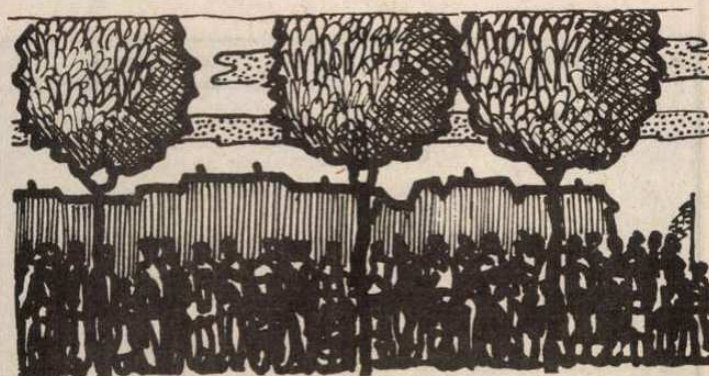
4×100-as váltó Nyíregyháza csapata:

Csada Éva—Kissné Barna Ildikó—László Zsuzsa—Németh Ágnes.

Férfiak:

100 m-es futás Kiss Csaba, Nyíregyháza 1. SZB.; 200 m-es futás Kiss Csaba, Nyíregyháza 1. SZB.; 1500 m-es futás Megyeri Zsolt, Szolnok SZB.; 3000 m-es gyaloglás, Márkus Attila Debrecen 1. SZB.; távolugrás Kiss Csaba, Nyíregyháza 1. SZB.; magasugrás Kiss Csaba, Nyíregyháza 1. SZB.; súlylökés Vajda Gusztáv, Mátészalka SZB.; 4×200-as váltó Nyíregyháza 1. SZB.

Sitku István—Antal Csaba—Szeder Szabolcs—Kiss Csaba. Tóth Andor Postás SE vezetője

Durkó Gábor grafikája

A VII. forduló kérdései

1. Ki volt az Országos Statisztikai Hivatal első igazgatója?
2. Hol tartotta ülését 1944 decemberében az Ideiglenes Nemzetgyűlés, és minek az emlékére éppen ott?
3. Van Dél-Dunántúlon egy kis település, melyet Óbudavárnak hívnak! Miért?
4. Egy pesti belvárosi utca neve megőrizte számunkra egy korai iskolafajta elnevezését. Melyik ez az utca?
5. Melyik az az iparág, amely a hetvenes években egymaga kb. másfélszer annyit termelt, mint 1938-ban az egész magyar ipar?
6. Mikor fejeződött be Magyarországban a falvak villamosítása, és melyik volt az a település, ahova utolsóként jutott el a villamosenergia?
7. A vértesszőlősi leleteket bemutató helyi tablón kinek a lábnyoma látható az előember meglelt lábnyoma mellett, mely jól szemlélteti az antropológiai fejlődést?
8. Melyik dunántúli községet gyűjtatta fel 1849. június 22-én Haynau báró, mert lakói segítséget nyújtottak a honvédeknek?
9. Ki alapította a Magyar Madártani Intézetet?
10. Hol van az írók balatoni alkotóháza?

Kérjük, hogy megfejtéseiket legkésőbb 1993. augusztus 31-ig küldjék meg címünkre:

Postás Művelődési Központ
1373 Budapest, Postafiók601.

A megfejtésekre írják rá:
Ismerd meg hazádat...

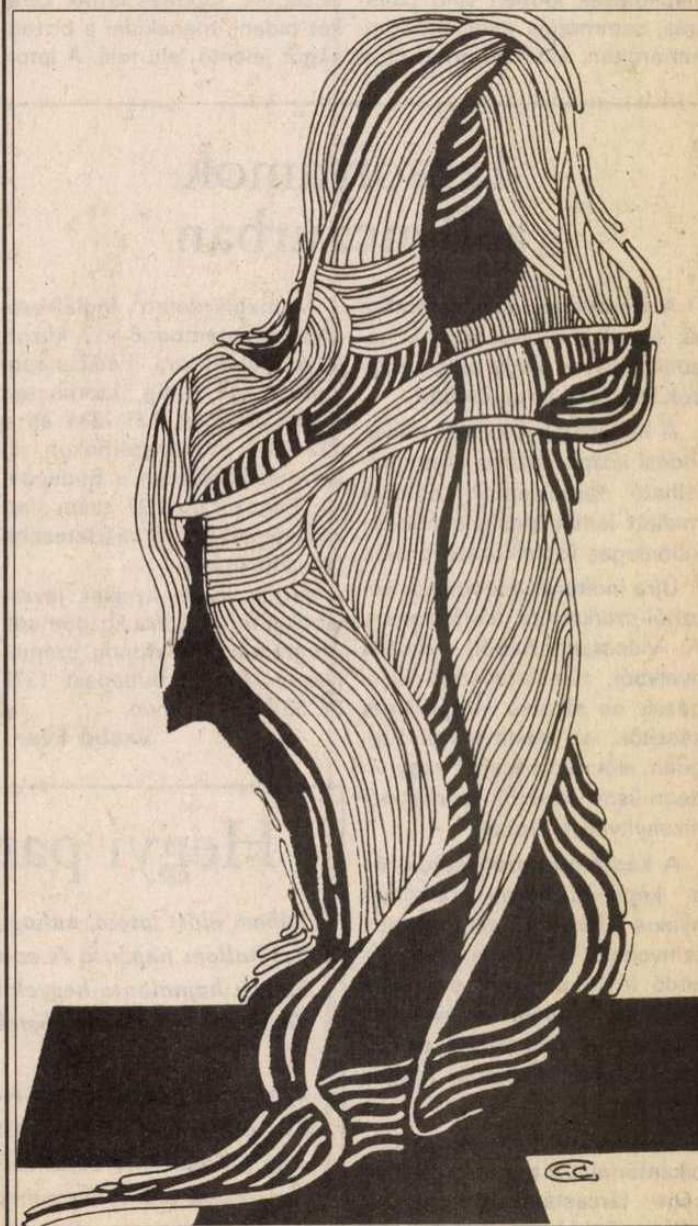
Az augusztus 31. után érkező megfejtések a havi sorsolásban nem vesznek részt! Mindenki-nek eredményes megfejtést kívánunk!

A VI. forduló kérdéseinek helyes megfejtése

1. Termálfvíznek vagy más néven hívásznak nevezzük azt a természetes vizet, amelynek hőmérséklete forrásvíz esetében 20 C-foknál, fűrt kút esetében 25 C-foknál magasabb, és literenként legalább 1 gramm sót vagy meghatározott mennyiségű egyéb anyagot tartalmaz.
2. Hajdúszoboszló.
3. A hazánkban előforduló ásvány- és gyógyvizeket dr. Papp Szilárd az alábbi csoportra osztotta: egyszerű termálfvizek; egyszerű szénsavas (savanyú) vizek; alkáli-hidrogénkarbonátos (alkalikus) vizek; kalcium—magnézium—hidrogénkarbonátos (földes—meszes) vizek; kloridos (konyhasós) vizek; szulfátos (keserű) vizek; vasas vizek; kénes vizek; jódos—brómos vizek; fluoridos vizek; radioaktív vizek.

4. Abaliget (Cseppkőbarlang), Aggtelek (Békebarlang), Miskolctapolca (Barlangfürdő), Tapolca (Tavasbarlang).
5. Tiszajenő.
6. Esztergom. A johannita lovagok kapták III. Béla első feleségétől Antiochiai Annától.
7. Pap-sziget.
8. Bükkfürdő.
9. Csik Ferenc, híres úszó. Ő a város szülőtte volt, és 1936-ban a berlini olimpián a 100 m-es gyorsúszás győztese lett. Tiszteletére évente megrendezik a Csik Ferenc-émlékversenyt.
10. Harkány.

- A VI. forduló nyertesei:
Sallai Lászlóné, Budapest; Papus Andrea, Jászberény; Pethes Mária, Jászberény.
- A megfejtőknek gratulálunk, a nyereményeket postán küldjük!

Scultéty Erzsébet rajza

Volt egyszer egy nyugdíjas Ki mit tud?

Hétfejű sárkány a Sárkány-tóban?

Hetek óta tikkasztó napsütés perzselt a határt, a falu lakói alig mozdultak, várták, hogy a nap egyszer lejjebb megy. Az asszonynépség ez időben a kender áztatásával volt elfoglalva, előző évben jó kendertermést sikerült betakarítani. Így volt és van bőven dolga az asszonynépnek. Lesz majd munkája a takácsoknak a télen, mert legtöbb portán van egy-egy szövőszék és van aki inkább szövöget, mint pásztorkodjon, jószágot őrizzen. Mert bizony van bőven marha, birka, kecske, disznó és sok szép paripa. Kell is a jószág, mert az alig egy napra járásnyira lévő simontornyai vár bég urának most már évek óta ugyancsak adózni kell, de főleg jószágban. Kellett az ezüst török pénz — az akcs, sok birka és a szép paripák. Az adót, járandóságot évente háromszorra kellett megadni a vár fényességes urának, tavasszal, nyáron és ősszel. Volt idő, mikor le kellett hajtani a jószágokat, levinni az ezüstöt, de volt olyan is, hogy díszes török csapat jelent meg érte. Akadt olyan eset is, mikor a várpalotai adószedők megelőzték őket és elhajtották a marhákat, lovakat a legelőről. Bizony előfordult az is, hogy mindkettőnek adóztak a falubeliek.

Esetünkben egy rettentő nagy meleg nyári napon a simontornyai vár ura útnak indította az adóbeszedőit a keresztúri magyarakhoz, gyaurokhoz. Az adószedők díszes lovakból és poggyászaikat vivő tevékből álló karavánja elindult a mocsaras, nádas vízivilág melletti széles csapáson Keresztúr felé. Tevéiket a tavasszal hozták fel az oszmán birodalom kis-ázsiai részéről. Az egész napi forró napsütéses időben való ballagás, cammogás után fáradtan, kimerülten, estefelé érkeztek a

falú szélére. Itt letáboroztak, hogy majd pihenten másnap elvégezzék a bég parancsát. A csapat tagjai alig álltak a lábukon. Mindenkit kivert az izadtság, a jószágok is kimerülten, fáradtan pihentek le. Rövid pihenő után, a jószágukat meglegeltették a táborukat körülvevő fűzfák alatt lévő dűs legelőn. A fűzfák és nádasok között egy hús vizű tó volt, fehér szegélyel, amit a falu népe fehér-tónak hív. A tó szélén fehér színű, majdnem bokáig érő szikes sós szegély volt. Közben este lett, már a hold is feljött, a hőség csökkent, de még mindig füllesztő meleg volt. A telihold mind feljebb és feljebb ment, a tevehajcsárok a hat-nyolc tevéjüket hűsölni hajtották bele a fehér-tóba. A tó lenyúlt a falu alá, ott meg éppen a falu legényei a szép holdfényénél a kellemes vízben hűsítették magukat, fürödtek úgy nyolcan, vagy tízen. Ebben a sós, vízben nagyon jól érezték magukat, volt eset, mikor a falu öregjei is a csontjaikat itt áztatták, mert úgy érezték, hogy a telet könnyebben kibírják egy-egy ilyen áztatás után. A falu legényei; Andri-sok, Gergők, Istokok és Gáborok, ahogy ott lubickolnak, fűrdőnek a hold fényénél egyszerűen csak mit látnak. A tó víztükre felett, úgy hat-hét fejű prűszkölő, ordító, nagy hullámokat verő — részükről még — ismeretlen lényt láttak feléjük indulni a tó közepéről. Titokzatos lényről, a hétfejű sárkányokról már a mesékben többször hallottak. A legények lába a tó sós iszapjába szinte gyökereket vert, meg sem tudtak mozdulni, hogy itt most a meséből való valóság lett övelük. Ahogy az ámulatból, rémületből felocsúdott, jobbnak látták kerekket oldani, menekülni a biztonságot jelentő falu felé. A látot-

tak hatása miatt a menekülésük, futásuk nem ment csöndben, kiabálva, ordítva értek a faluba. A falu népének egy része ijedten jött elő, vajon mi történhetett, miért ez a nagy ordítás, kiabálás? Talán valami kőbor török csapat zavarja a falu nyugalma. A legények rémületen mesélték, hogy egy hétfejű sárkány jött elő a telihold fényénél a fehér-tóban. A legények szavainak hittek, sokan úgy látták jobbnak, hogy éjszaka rá alaposan bezárkóznak. Más estéken hiába várták, lesték a hétfejű sárkány megjelenését, akármilyen szép holdvilág volt, nem jött elő.

A legények még nagypapa korukban is sokszor elmesélték esténként, hogy bizony látták a fehér-tóban előjönni a hétfejű sárkányt.

*

1632-ben volt az évtized legelegebb éve. A simontornyai vár ura Szandzsák bég volt, Keresztúr falu évi adója 3000 akcs (török pénz, fehér pénznek is hívták, kis alakú ezüst pénz volt a XVII. század végéig volt fizetőeszköz az oszmán birodalomban). Járt még a bégnek évente 600 birka, és 20 ló. Ezeket háromszorra kellett megadni, de volt eset, mikor a palotaiak is megjelentek adót szedni a faluban. A fenti eset fennmaradt, szájról szájra járt. A fehér-tó a hagyomány szerint a nép elnevezte Sárkány-tónak. Az 1882-es évben Sárkeresztúr községről készült részletes térképen a Fehértó mellett Sárkánytó is szerepel. 1991. évtől Sárkeresztúrról Sárszentágotára vezető út neve, mely a Sárkánytó út nevet viseli.

Jancsó István

Tanfolyamok a Benczúrban

A szeptember sokak számára az év eleji újrakezdéshez hasonló, hiszen nagy elhatározások időszaka a tanulásban.

A hagyományos, más művelődési központokban is megtalálható tanfolyamok, stúdiók mellett ismét kínálunk néhány különleges foglalkozási formát.

Újra indítunk videoműsor készítői-szerkesztői tanfolyamot. A videotechnikából, vizuális nyelvből, filmtörténetből vizsgázók és sikeres vizsgafilmet készítő, az eredménytől függetlenül, eseményrögzítői vagy videoműsor készítői-szerkesztői bizonyítványt kapnak.

A képzőművészeti stúdió és a képzőművészeti tanulmányokra előkészítő tanfolyamok színvonalát jellemzi a közreműködő festőművészek évtizedes munkája, valamint az évek óta sikerrel végződő közép- és felsőfokú felvételi vizsgák magas száma.

Dzsesszbalett-tanfolyamunk pikantériáját a tematika kettősége, társastáncanfolyamaink népszerűségét a tánctanulás lehetőségének folytatása adja.

A meghirdetett foglalkozásokra szeptember 6—17. között lehet beiratkozni, hétköznapokon 14—18 óráig, szombaton 9—12 óráig. A 121-7334 és a 122-7208 telefonszámokon, illetve személyesen a Budapest VI., Benczúr utca 27. szám alatt készséggel adunk részletesebb felvilágosítást.

Várjuk véleményeiket, javaslataikat művelődési központunk programjáról telefonon, személyesen vagy a Budapest 1373 Pf. 601. postacímen.

Szabó Éva

Hegyi patak partján

*Lábam előtt látom, zuhog a vizesés,
Ezt hallom naponta és ez volt a rejtély,
Melyet hajnalonta hegyek közül hallok,
Oly szép, látványával betelni nem tudok.*

*Újra megragadta valami lelkeket,
Tán az ősi ösztön, mely a vízhez vezet.
Alig tudtam én e vonzásból kilépni,
Úgy érzem örökre itt szeretnék élni!*

Horváth Nándorné

Helyesbítés

Múltkor számunkban a balatonfüredi 1-es számú postahivatalról készült riportunkban a hivatalvezető neve tévesen jelent meg. A hivatal vezetője *Szeiff Sándor*. A hibáért elnézést kérünk.

Van egy ötletünk

Országjárásunk közben több olyan hivatalban jártunk, ahol úgy éreztük — a dolgozók pihe-nő-, illetve étkezőszobáiban, tárgyalókánál elferne egy-két szép grafika. Újságunknak több kitűnő grafikus dolgozik, s az ő felnagyt, sokszorosított alkotásait kínáljuk fel, nagyon csekély honorárium fejében. Mit szólnak hozzá?

Gazdag programmal

Évadnyitóra készülnek a Postás Művelődési Központban

Az elmúlt hónapok kellemes emlékképei közé tartozik az a néhány este, amelyet az érdeklődők a Benczúr-kertben töltöttek. Idén nyáron immár másodízben követték egymást hétről hétre komolyzenei és dzsesszkoncertek, mindannyiunk örömeire egyre nagyobb sikerrel, a néhány száz személynél több nézőtér egyre több „teltházával”.

A szabadtéri sorozat nem ért véget az augusztus 26-i *Struss*-hangversennyel. A szeptemberi szabadtéri rendezvények az új évad programjának előrejelzői.

Évadnyitó Benczúr-kerti műsorok és a folytatás

Szeptember 9-én (eső esetén 10-én) 20 órától nosztalgia nyitókonzertünkön a *Bergendi* szalonzenekar játszik. (Az előadásra jegyek 200,— Ft-os, a postai távközlési, műsorszóró vállalatok dolgozóinak 100,— Ft-os egységárban elővételben kaphatók közönségszervezőknél.)

Egy évvel ezelőtt hívtuk először *Péntek esti randevúra* a bensőséges szórakozásra vágyókat vacsorázni, táncolni. Október 8-tól ismét lesznek

táncestek minden hónap első péntekjén 18—22 óráig. A díszteremben a *Romwalter Band*, a *Calipso Plus*, a *Fanny Family* és az *Orchestra Alphabet* zenekarok fognak váltakozva fellépni. (A nagy érdeklődés miatt továbbra is kérjük, hogy ne feledkezzenek el az asztalfoglalásról. Telefon: 122-0800.)

Új klubunk, a *Shadows-rajongók klubja*, házigazdája *Danyi Attila* lesz, házigazda zenekara pedig a Rock Kamara. Szeptember 23-tól minden csütörtökön 19—22 óráig várjuk mindazokat, akik szeretik a 60-as évek *Shadows* stílusú zenei világát, és akik kellemes élő zene mellett kívánnak ismerkedni, régi barátaikkal találkozni, beszélgetni, szórakozni.

Immár hagyomány a *Szünyidő Búcsúztató* gyermekműsor. *Szeptember 11-én* (eső esetén 12-én) 15 órától a *Kalácsa* a vendégünk. Jegyek 100,— Ft-os, illetve kedvezményesen 50,— Ft-os egységárban elővételben kaphatók közönségszervezőknél. (*Szandi és Viki, Halász Judit, Eszményi Viktória és Heilig Gábor*, illetve a *Kalácsa* után decemberben terveink szerint a *Dolly Roll* jön el hozzánk.)

Játszóházunk új formában működik tovább. „*Időkerék*” című komplex történelmi játszó-

házainkon a gyermekek megismerkedhetnek az adott kor szokásaival, játékaival, kultúrájával és jellegzetes mesterségeivel. Az első foglalkozáson, az *Ókori kalandozásokon* szeptember 18-án 10—14 óráig színházi maszkokat, múmiát és pecséteket hengerel készítenek és festenek papírból, illetve gipszből, ókori ékszerek születnek majd rézből és gyöngyből, valamint papírból elkészíti a Trójai faló mását. Mindezeket zárásul játékok és vetélkedő követi majd. Ezt követően minden második héten lesznek foglalkozások.

Folytatjuk a dzsesszklub programját. A *Grencsó Kollektíva* nyitókonzertjét szeptember 17-én 20—23 óráig rendezzük — a júniusi gyertyafényes este hangulatát remélhetőleg megismételve — ismét a Benczúr-kertben. (Jegyek 100,— Ft-os, kedvezményesen 80,— Ft-os egységárban kaphatók.) Ezt követően minden pénteken várjuk a dzsesszrajongókat. A kollektíva meghívására havonta egy alkalommal más neves együttesek is fellépnek majd. A komolyzenei hangversenyekről sem feledkezünk el. Jövő nyárig a díszteremben több alkalommal tolmácsolnak majd neves előadók népszerű műveket.

Nyugdíjasklub Kecskeméten

Jó kedvvel, de talán némi szorongással gyülekeztek a Bács megyei távközlési üzemi nyugdíjasai Kecskeméten, hogy a meghívón jelzett MATÁV első vidéki Nyugdíjasklub megalakításában vegyenek részt.

Jó hangulatban jöttek össze az ország egyik legnagyobb megyéjéből, hiszen a kiküldött Működési és Szervezeti Szabályzat tervezetében szép mondatok voltak leírva. Olyanok, hogy a megalakítandó klub szebbé kívánja tenni a műszaki nyugdíjasok életét családias összejövetelekkel, kirándulásokkal, tájékoztatókkal, érdeklépviselettel stb. De volt a gyülekezőkben szorongás is, vajon a nagy megye szétszórta településeinek lakó nyugdíjasait sikerül-e összefogni, lesz-e olyan vezetőség, mely eleget tud tenni a tervezetben foglaltaknak, sikerül-e anyagi támogatást szerezni a működéshez?

Az alakuló közgyűlés érdeklődésére jellemző, hogy a megye 143 nyugdíjasából 106 jelent meg, többen 120 km-t utazva. A sikerhez az is hozzájárult, hogy a távközlési üzemi szakmai és szakszervezeti vezetői hathatós támogatást nyújtottak a szervezéshez és a megjelentek étellel és itallal való ellátásához.

A közgyűlés annak rendje szerint megválasztotta a klub 9 tagú vezetőségét, melyben helyet kaptak a megye nagyobb településén lakó régi nyugdíjasai. A közgyűlés után megtar-

tott közös ebéden már emelkedett hangulatban, mindenki bízt abban, hogy a megyei nyugdíjasainak életében kedvező változások várhatók. A közös összejövetelek további erőt adnak majd ahhoz, hogy a munkában kialakult emberi kapcsolatok megmaradjanak és egymás törődésével enyhüljenek a magányosság gondjai. Ezeket máris enyhítik a bevezetett havi rendszeres klubnapok, a Baján megszervezett hallfőzés, a Holt-Tisza mellé tervezett gyógyvízfürdős kirándulás, ahol a megyeszékhelytől távol eső nyugdíjasok adnak egymásnak randevút.

A megalakított klub sikeres működését biztosítja az is, hogy a nyugdíjasok 85 százaléka tagsági díjat is fizető klubtag. Remélhető, hogy az igért rendezvények további klubtagokat vonzanak a MATÁV első vidéki nyugdíjasklubjába.

Szantner György,
a klub szervezőtitkára

A liberalizmusról

Egy magamfajta szabadelvű tollforgató, ha nem akarja elveszíteni nemzeti mivoltát és fűzföld liberalizmusát, mielőtt bármit kimondana, vagy leírna, kénytelen elémenni, vagy utánaírni gondolatai igazságának...

Nobilis Inferus Versificator, híres alvilági fűzfapoéta, A liberalizmus igazsága című művében írja: „*még mindig jobb szabadelvűen kimondani a féligazságot, mint ortodox módon elhallgatni a valóságot, vagy valótlan állítani az igazság és a gazság helyett!*”

... A Szinva-pataknak két partja van: az egyik a jobb, a másik a bal. A Szinva-patak bal partján, a Bükk-hegység alatt, otthonomtól balra a Kőporos, jobbra az Ávas; s ha bármilyen okból otthonomból távozom, előbb betájolom magam, legalább azt tudjam: *hol lakom!*

Végére is, az egy nemzethez tartozó szabadelvűek: a nemzeti liberálisok, kimondhatják az igazságot: egy életünk van, és egy hazánk! A többi igazságról nem is beszélve...

Egy nemzeti liberális lehet engedékeny, lehet elnéző, lehet apróságokkal nem törődő, lehet nagyvonalú, lehet Herkules, üzheti bárhová a muszáj...

De egy nemzeti szabadelvű nem lehet demagóg, nem lehet gőgös, és nem lehet: *Góg és Magóg fia!*...
Vertig István

POSTAI ÉS HÍRKÖZLÉSI DOLGOZÓK LAPJA
A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének lapja
Szerkesztőség: Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Postacím: Budapest, Postafiók 14. 1406
MNB 218-98330-4116
Felelős szerkesztő: VEÉGH ÁDÁM
Telefon: 142-8777
Kiadja a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Levél cím: Budapest, Postafiók 14. 1406
Felelős kiadó: LÁZAR ANDRÁS mb. elnök
Előfizetési díj egy évre: 36 Ft
93—0378. Szikra Lapnyomda Rt., Budapest
Felelős vezető: DR. CSÖNDEZ ZOLTÁN elnök-vezérigazgató
ISSN 0866—1766

1 2 4 8 16 * * *